

Årsredovisning 2012

4	Ett samhälle där alla medier är tillgängliga
5	Myndigheten för tillgängliga medier
6	Milstolpar
8	Resultatredovisning för Talboks- och punktskriftsbiblioteket
9	Samverkan
14	Verksamhetens styrning
14	Riksrevisionen
14	Definition av TPB:s kvalitativa aspekter
15	Utveckling av förvaltningskostnader
15	Litterära verk
17	Talboksverksamhet
21	Punktskriftsverksamhet
23	Utvecklingsverksamhet
27	Taltidningsverksamhet
29	Studielitteraturverksamhet
31	Verksamhet för personer med synnedsättning
33	Kulturtidskrifter
33	Teckenspråkig litteratur
34	Utskrivningstjänst av punktskrift
36	Information och råd
38	Integration och utbyte
40	Återrapportering av uppdrag inom området
41	Särskilda organ
41	Punktskriftsnämnden
43	Taltidningsnämnden
44	Kompetensförsörjning
47	Finansiella dokument
47	Resultaträkning
48	Balansräkning
50	Anslagsredovisning
50	Redovisning mot anslag 2012
50	Redovisning av beställningsbemyndigande i årsredovisningen
51	Tilläggsupplysningar och noter
58	Sammanställning över väsentliga uppgifter
60	Ordlista
62	Underskrift

Ett samhälle där alla medier är tillgängliga

Vision och strategier

I arbetet med förändringsprocessen kring TPB:s verksamhet, organisation och kompetens är det centralt att fortsätta stärka myndighetens identitet i form av en ökad tydlighet i vision och verksamhetsidé.

Vision

Ett samhälle där alla medier är tillgängliga.

Verksamhetsidé

TPB ger personer med läsnedsättning tillgång till de medier de behöver, på det sätt som passar dem.

TPB arbetar med fyra huvudperspektiv:

Användarperspektiv

Genom ett brett urval av tillgängliga medier, effektiv produktion och digital distribution möter TPB användarnas behov. Genom regelbundna användarundersökningar kartläggs användarnas behov.

Produktions- och förvärvsperspektiv

Genom ökad tillgång till digitala förlagor, utvecklade processer och ett internationellt samarbete effektiviseras TPB:s produktion och förvärv.

Samverkansperspektiv

Genom samverkan med bibliotek, myndigheter, organisationer och företag, både nationellt och internationellt möter vi målgruppens efterfrågan på produkter och tjänster.

Globalt perspektiv

Genom aktivt deltagande i internationell standardisering, forskning och global upphovsrätt, utvecklar TPB sina möjligheter att genomföra uppdragen.

Myndigheten för tillgängliga medier

2012 hände det!

Regeringen beslutade att TPB byter namn till Myndigheten för tillgängliga medier, MTM. För såväl omvärld som för verksamheten och dess identitet var detta ett mycket viktigt beslut. MTM blir en tydlig plattform i det fortsatta arbetet att öka tillgängligheten till medier för personer med funktionsnedsättning. Nu förstår omvärlden att MTM är en statlig myndighet och att vi också genom åren fått ett allt bredare uppdrag. Vi bygger vidare på den svenska modellen där bibliotek i alla dess former blir ännu viktigare aktörer och förmedlare.

Under året lämnade Litteraturutredningen sitt slutbetänkande *Läsandets kultur*. Här blir det uppenbart att ökade läsfrämjande insatser kommer att bli nödvändiga. I ljuset av denna insikt är det viktigt att påminna sig om att det finns cirka 94 000 digitala talböcker att ladda ner till sin dator eller att lyssna på i sin mobiltelefon för barn och unga med läs- och skrivsvårigheter. Det finns dessutom ett stort antal talböcker där du parallellt kan följa med i texten på datorn samtidigt som du lyssnar på inläsningen och kan på så viss öva för att ”knäcka koden”.

Den nya digitala, tillgängliga boken (eller tidningen) som med fördel används på en surfplatta, har potential att kunna revolutionera läsningen för barn och unga med olika funktionsnedsättningar. Dessa böcker kan innehålla text synkroniserat med ljud, bild, video, interaktiva övningsuppgifter med mera. Böckerna kan läsas med ögon, öron och fingrar (punktskriftsdisplay). Texten kan vara lättlästanpassad – eller inte. För många människor är just möjligheten att kunna använda flera sinnen samtidigt avgörande för inläring och läsförståelse. Jag ser e-boken som en angelägen framtidsprodukt om den publiceras i EPUB3-format (som är kompatibelt med dagens Daisy-format för talböcker) så har dessa böcker en viss tillgänglighetsnivå som är användbar för MTM:s målgrupp.

Roland Esaiasson,
Generaldirektör

Milstolpar

25 000 registrerade för tjänsten Egen nedladdning

I slutet av 2012 kom TPB upp i 25 000 registrerade användare för tjänsten *Egen nedladdning*, 14 974 vuxna och 10 757 barn och ungdomar. Målsättningen att nå upp i 15 000 nedladdare under 2012 uppfylldes alltså med råge. En del i detta hade *Jag läser*-kampanjen som främst riktade sig till ungdomar och unga vuxna. Lägg därtill de drygt 2 000 bibliotek som numera har möjlighet att själva ladda ner talböcker för utlåning. ■

Legimus

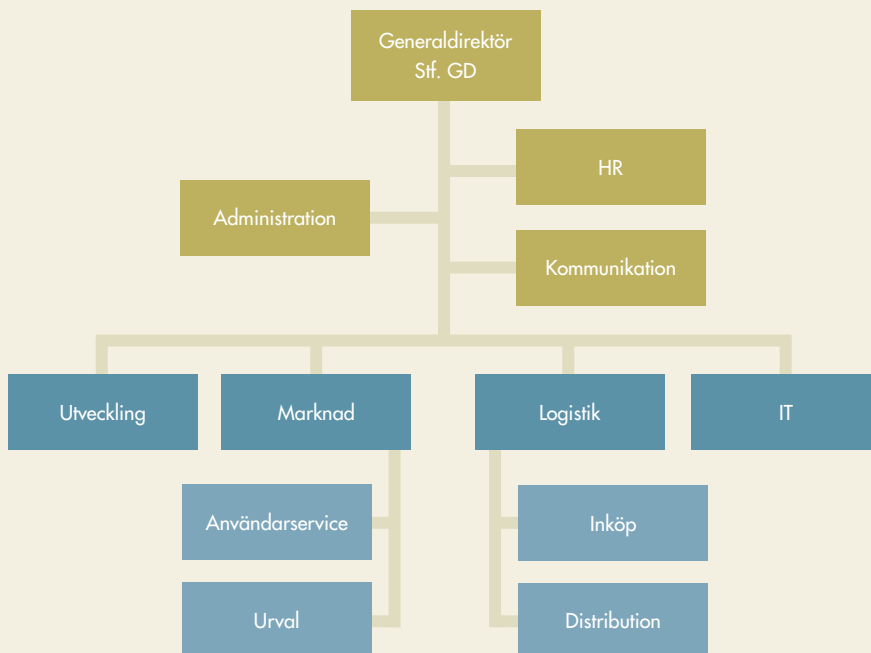
Den 1 oktober lanserades TPB:s nya mediawebb Legimus – en portal för ökad tillgänglighet till litteratur. Det växande antalet användare av myndighetens digitala tjänster, främst yngre människor, har gjort att kraven på tillgänglighet och inkluderande gränssnitt ökat. I utvecklingsarbetet har därför stor vikt lagts vid att ge användare och förmedlare en användarvänlig och inspirerande upplevelse av att söka och låna tillgänglig litteratur. ■

Ny organisation

TPB har under 2012 skapat en ny organisation som planerats genom organisationsöversynen 2011. Det fanns behov av att tydliggöra och arbeta effektivare utifrån de olika processerna i kärnverksamheten och den nya organisationen planerades utifrån TPB:s övergripande processer.

Enligt en första tidplan var den nya organisationen tänkt att införas i april 2012 men för att inte sätta den kvalitativa aspekten ur spel beslutades att den nya organisationen skulle starta i september. Förändringsarbetet skedde i samverkan med den lokala arbetstagarorganisationen med gemensamma aktiviteter i form av planeringsdag, riskanalysarbete, planering för bemanning, chefstillsättningar

med mera. För att starta den nya organisationen på ett gemensamt och positivt sätt genomfördes en konferens för all personal i Göteborg i samband med Bok- och biblioteksmässan. Tyngdpunkten för konferensen var frågor som

rörde myndighetens framtid. Det har funnits en positiv inställning till omorganisationen och stor förståelse till varför den behövde göras. Omflyttningen till nya avdelningar och enheter kunde genomföras i samförstånd. ■

Trendbrott och avslut

Under 2012 skedde ett trendbrott. Enskilda låntagare laddade ner fler talböcker än biblioteken, 206 098 mot 156 351 nedladdningar. Detta är en ökning med 72 procent för enskilda låntagare i förhållande till 2011. Biblioteken har tidigare varit den dominerande aktören för nedladdning av talböcker.

TPB:s bestånd av analoga talböcker är nu ett minne blott. Migreringen (överföring av analoga talböcker till digitalt Daisy-format) som påbörjades år 1996 har nu avslutats. TPB har under åren överfört drygt 52 000 titlar till digitalt Daisy-format och 2012 inlevererades så den sista överförda titeln och den analoga epoken avslutades. ■

TPB blir MTM

Äntligen! Talboks- och punktskriftsbiblioteket byter 2013 namn till Myndigheten för tillgängliga medier, MTM.

Det nya namnet är tydligt och begripligt och klargör MTM:s breda verksamhetsområde, bland annat myndighetens allt mer omfattande nationella uppdrag för tillgängliga medier. MTM:s vision är ett samhälle där alla medier är tillgängliga. ■

Resultatredovisning för Talboks- och punktskriftsbiblioteket

Den sammantagna kostnaden för TPB

Det totala verksamhetsutfallet för TPB:s verksamhet år 2012 blev 115 773 (108 800) tkr.

Tabell 1. Verksamhetsutfall, tkr

Budgetår	2012	2011	2010	2009
Intäkter	115 773	108 800	100 336	103 930
Kostnader	115 773	108 800	100 336	103 433
Verksamhetsutfall	0	0	0	-497
Medel från statsbudgeten för finansiering av bidrag	117 212	126 106	35 324	300
Lämnade bidrag	117 212	126 106	35 324	300

Verksamhet

TPB:s verksamhet redovisas enligt följande indelning:

- Talboksverksamhet
- Punktskriftsverksamhet
- Utvecklingsverksamhet
- Taltidningsverksamhet
- Studielitteraturverksamhet

Jämförande uppgifter för åren 2011, 2010 och 2009 redovisas i tabellform och i löpande text med uppgiften för 2011 inom parentes. Statistikuppgifter är i första hand hämtade från TPB:s produktionskontrollsystem Dynamics AX, biblioteksdatasystem Mikromarc och egenutvecklade Accessdatabaser. Manuella rutiner finns för insamlande av data för studiebesök, materialförsändelser med mera.

Under verksamheterna redovisar myndigheten sina prestationer.

Tabell 2 Kostnader och intäkter fördelade på verksamhet, inkl. OH-kostnader

Verksamhet i tkr	2012	2011	2010	2009
Talboksverksamheten, kostnader	38 653	39 293	35 855	32 970
Talboksverksamheten, intäkter	736	556	708	95
Talboksverksamheten, transfereringar	612			
Punktskriftsverksamheten, kostnader	21 976	21 851	18 070	17 137
Punktskriftsverksamheten, intäkter	408	412	762	393
Punktskriftsverksamheten, transfereringar		205	300	
Utvecklingsverksamheten, kostnader	17 472	13 744	8 286	2 066
Utvecklingsverksamheten, intäkter	6 308	5 758	1 845	4 876
Taltidningsverksamheten, kostnader	1 755	1 994	198	
Taltidningsverksamheten, intäkter		-1		
Taltidningsverksamheten, transfereringar	116 599	122 787	35 024	
Studielitteraturverksamheten, kostnader	35 918	35 032	37 927	48 750
Studielitteraturverksamheten, intäkter	256	167	601	1 049

Kommentar till tabellen

Tabellen är uppdelad mellan kostnader, intäkter och transfereringar. Kostnaderna för utvecklingsverksamheten har ökat från 2011 till 2012, detta beror i huvudsak på att myndigheten har rekryterat för att förstärka organisationen, både inom IT- och Utvecklingsavdelningen, som bildades under hösten 2011. Detta som en följd av det pågående regeringsuppdraget att utveckla och utreda taltidningsverksamheten. Dessutom har intensiv satsning på utvecklingen av mediawebben Legimus skett under året. Finansieringen av projektet *Talboken* kommer bidra till en stor del av den ökade kostnaden inom utvecklingsverksamheten.

Samverkan

TPB samverkar med många olika aktörer för att fullfölja myndighetens uppdrag.

Bibliotek

Myndigheten samverkar med alla former av bibliotek. För att nå ut till personer med läsnedsättning arbetar man sedan många år enligt 'den svenska talboksmodellen'. Modellen innebär att det lokala biblioteket förmedlar medier och tjänster som passar målgruppen och är etablerad såväl inom folk-, skol- som hos högskolebibliotek. Rollerna i den svenska talboksmodellen är olika på lokal, regional och nationell nivå. TPB producerar litteratur i tillgängligt format och utvecklar tjänster för distributionen av böckerna. På den regionala nivån anordnas utbildningar och utvecklingsprojekt för att nå ut till målgrupperna för tillgängliga medier. Personal på de lokala biblioteken lånar ut, informerar om

Talboks- och punktskriftsbiblioteket ska i årsredovisningen lämna en samlad redovisning av genomförda insatser och en bedömning av resultatet av samverkan med andra myndigheter och aktörer, däribland ideella organisationer och andra delar av det civila samhället.

och sprider kunskap om servicen till personer med läsnedsättning. Förslag och beställningar överförs via biblioteken till TPB från låntagargrupperna. Under året har TPB fortsatt med förproduktion av kurslitteratur där universiteten lämnar inläsningsförslag som leder till att kurslitteratur finns tillgänglig redan till terminsstart. Utbyggnaden av tjänsten *Egen nedladdning* är ett exempel på ett samarbete mellan lokala/regionala bibliotek, högskolebibliotek och TPB. Under året har myndigheten satsat speciellt på utbildning inom skolbiblioteken. Tjänsten hade strax över 25 000 användare i slutet av året varav 10 757 var under 18 år.

Myndigheten bedömer att informationsutbytet är nödvändigt för att TPB:s tjänster både ska nå ut till målgruppen och att de är anpassade för målgruppen. Myndigheten bedömer också att resultatet av denna samverkan blir tydlig vid jämförelse med andra länder.

Svenska Daisy-konsortiet

TPB samverkar med läns-/regionbibliotek och universitets-/högskolebibliotek i det Svenska Daisy-konsortiet, SDK. Konsortiets uppdrag är att sprida information om produktion, distribution och konsumtion av tillgänglig litteratur i Daisy-format. Den årliga konferensen tar upp det senaste när det gäller produktion och distribution.

Myndigheten bedömer att denna samverkan långsiktigt resulterar i samarbete med TPB:s förmedlare som därigenom kan utveckla servicen till låntagare med läsnedsättning.

Kungliga biblioteket

TPB deltar i KB:s Nationella referensgrupp som ska vägleda Riksbibliotekarien i strategiska frågor. TPB har också deltagare i fem av KB:s expertgrupper och i *Styrgruppen för LIBRIS nationella infrastruktur* för att på så sätt se till att målgruppens behov blir tillgodosedda inom hela biblioteksområdet. Från och med 2012 finns TPB:s talboksposter i den nationella katalogdatabasen LIBRIS. Nu kan alla bibliotek importera TPB:s poster till sina egna bibliotekskataloger och böckerna kan i förlängningen nå flera användare.

Svensk Biblioteksförening

TPB har under året varit aktiv inom föreningen. Föreningen samlar och verkar för alla typer av bibliotek genom att informera om bibliotek och dess verksamhet, skapa debatt och bilda opinion, bedriva lobbyverksamhet samt främja forskning och utveckling.

Myndighetschefen har som expert deltagit i förhandlingarna med Svenska Förläggareföreningen rörande den aktuella e-boksfrågan. Likaså har myndighetschefen suttit ordförande vid Svensk Biblioteksförenings årsmöte i Norrköping.

Representanter från folk-, läns-, universitets- och högskolebibliotek samt Svensk Biblioteksförening är representerade i TPB:s råd.

Myndigheten bedömer att deltagandet i KB:s grupper och samarbetet med Svensk Biblioteksförning på lång sikt bidrar till att utveckla biblioteksservicen till låntagare med läsnedsättning.

Myndigheter

Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM, och TPB har likartade uppdrag och samverkar inom olika områden, till exempel kring upphandling av produktion. TPB katalogiserar SPSM:s bestånd och därmed blir det tillgängligt för nedladdning via TPB-katalogen/Legimus. På så sätt kan skolor och privatpersoner lättare hitta läromedel att låna och ladda ner utan kostnad.

TPB:s digitala bibliotek har en central roll i distributionen via bibliotekens och enskilda användares nedladdning. Det är placerat hos SUNET-arkivet i Uppsala som har den kapacitet som är nödvändig för TPB:s distribution.

TPB samarbetar sedan många år med universitet och högskolor för att effektivisera och förbättra servicen till studenter med läsnedsättning. I samverkan med *Samordnare för studenter med funktionshinder* har TPB genom ömsesidiga föreläsningar arbetat för ökad kunskapsspridning.

TPB samarbetar med Kommunikationsmyndigheten PTS när det gäller olika projekt som rör distribution av tillgängliga medier. Under året avslutades ett projekt där talböcker erbjöds i Storytels app Daisy Reader som PTS har finansierat.

TPB föreläser varje år på biblioteksutbildningarna i Uppsala och Borås. Arbetet med biblioteksservicen till personer med läsnedsättning lyfts fram.

TPB samverkar även med Handisam, myndigheten som samordnar och följer upp funktionshinderspolitiken. Samverkan sker genom kontinuerliga möten kring gemensamma frågor.

SPSM, Handisam och PTS har representanter i TPB:s råd.

Myndigheten bedömer att samverkan med andra myndigheter inom funktionshindersområdet ger nödvändig informationsspridning för att målgruppen ska få tillgång till de tjänster den behöver.

Landsting

Myndigheten samverkar med syncentraler runt om i landet för att nå ut till personer med synnedsättning.

Myndigheten bedömer att samarbetet med syncentraler ger målgruppen snabbare och enklare information om de tjänster och medier som finns för målgruppen.

Organisationer

Myndigheten samarbetar med flera organisationer inom verksamhetsområdet. Synskadades riksförbund, SRF, och TPB har haft ett samarbete allt sedan myndigheten skapades 1980. Samverkan med SRF är betydelsefullt, bland annat för utformning av produkter och tjänster för denna användargrupp. SRF är också involverade i regeringsuppdraget kring reformeringen av taltidningar.

Sveriges dövas riksförbund, SDR, bedriver ett flerårigt projekt, *Text till Tecken*, där TPB ingår i referensgruppen. SDR ser TPB som en möjlig myndighet att ta över och permanenta en individuell verksamhet för personer som behöver få text överförd till teckenspråk.

TPB och Sveriges Författarförbund, SFF, har samverkat kring myndighetens anslutning till det internationella projektet TIGAR, finansierat av WIPO. SFF och TPB har båda skrivit under en MOU (Memorandum of Understanding) som kommer att möjliggöra för TPB att utbyta titlar över nationella gränser.

Tillsammans med Forum för bibliotekschefer inom SUHF bedriver TPB ett viktigt arbete för att fortsättningsvis kunna utveckla servicen till studerande vid högskola och universitet.

SRE, Dyslexiförbundet FMLS, HI, SFF, SUHF, och Svenska Förläggareföreningen har representanter i TPB:s råd.

Myndigheten bedömer att samverkan med organisationer inom funktionshindersområdet ger nödvändig information till TPB som ökar möjligheten att målgruppen får tillgång till de tjänster den behöver.

Nordisk samverkan

Myndigheten arbetar sedan flera år med systerorganisationer i de nordiska länderna kring gemensamt förvärv av böcker, utvecklande av kundtjänster och upphandling av produktion för att effektivisera och minska kostnaderna. De nordiska organisationernas chefer bedriver också ett löpande samarbete för att möta gemensamma behov och skapa förutsättningar för långtgående samverkan.

Myndigheten bedömer att nordisk samverkan leder till att målgruppen får tillgång till större utbud av böcker.

Internationell samverkan

Myndigheten har flera internationella samarbetspartners. TPB innehar en styrelsepost i internationella DAISY Consortium, DC, och deltar där kring utvecklingen av Daisy-formatet för produktion, distribution och uppspelning av tillgängliga medier. En av TPB:s anställda är också utlånad till DC för att utveckla tillgänglighetsaspekten i den öppna e-bokstandarden EPUB.

Myndigheten är medlem med rösträtt i International Digital Publishing Forum, IDPF. Forumet utvecklar EPUB-formatet och myndigheten bevakar att formatet utvecklas för att passa personer med läsnedsättning.

Myndigheten är också representerad i styrelsen för IFLA:s Libraries Serving Persons with Print Disabilities Section. TPB samarbetar med de andra länderna inom utvecklingen av bibliotekstjänster till personer med läsnedsättning. Lånesamarbetet med utländska bibliotek har resulterat i 29 inlånade titlar. Nivån på lånesamarbetet kommer med all säkerhet att öka under kommande år nu när logistiken inom *TIGAR-projektet* har utvecklats.

Myndigheten bedömer att arbetet på den internationella arenan är nödvändigt och ger erfarenhetsutbyte och möjlighet till utvecklingssamverkan kring produkter och tjänster för målgruppen.

Företag

TPB katalogiserar sitt material i BURK, information som sedan blir tillgänglig för alla bibliotek som är anslutna. TPB har under året avtalat med BTJ om att tillgängliggöra TPB:s bestånd i den fria nationella katalogen LIBRIS som drivs av KB. BTJ producerar cirka 300 talbokstitlar årligen, dessa säljs till landets bibliotek och är ett viktigt komplement till TPB:s produktion. TPB förvärvar dessa titlar med ett kvartals så kallad holdback. Titlarna blir då tillgängliga för nedladdning av bibliotek och enskilda låntagare. BTJ och Inläsningstjänst, ILAB, har också möjlighet att ladda ner och försälja titlar ur TPB:s bestånd. Verksamheten är viktig för spridningen av tillgänglig litteratur.

TPB har fortsatt att utveckla samarbetet med bokförlagen för att få tillgång till förlagsoriginal i PDF-format som produktionsunderlag. Under 2012 genomfördes en samproduktion av en barnbok på svenska i EPUB3-formatet.

Myndigheten anser att samarbetet med företag ger målgruppen tillgång till fler tillgängliga medier.

TPB:s råd

TPB:s råd samlar organisationer och myndigheter för att samverka inom myndighetens verksamhetsområde. Ett gemensamt mål är att få till stånd samarbeten för att nå dem inom målgruppen som idag inte känner till och använder TPB:s produkter och tjänster.

Myndigheten bedömer att rådet genom sin sammansättning är ett viktigt instrument för att myndigheten ska kunna få en återkoppling av sin verksamhet från den närmaste omvärlden.

Taltidningen 2.0

Inom ramen för regeringsuppdraget kring utveckling av taltidningsverksamheten som myndigheten bedriver under programnamnet *Taltidningen 2.0* har samverkan med aktörer inom bland annat tidningsbranschen bedrivits.

I samband med detaljplaneringen av det kommande teknikskiftet inom taltidningsverksamheten har myndigheten använt ett samverkansorgan kallat Planeringsrådet som träffats vid fyra tillfällen under året. Planeringsrådet har bestått av representanter från en majoritet av landets tidningskoncerner. Syftet med planeringsrådet har varit att klargöra tidningsföretagens förutsättningar och att förankra tidsplanen.

Myndigheten har vid ett flertal tillfällen under året haft möten med internationella aktörer inom taltidningsområdet för att sprida och inhämta information om pågående utvecklingsarbete.

Myndigheten bedömer att samverkan inom Taltidningen 2.0 har varit betydelsefull för planering och förankring av det kommande teknikskiftet.

Verksamhetens styrning

Riksrevisionen

Under 2012 har myndigheten arbetat aktivt med att förbättra rutinerna för upphandling, utifrån resultatet av Riksrevisionens granskning 2011. Under året har myndigheten upphandlat ett externt upphandlingsstöd. I det pågående arbetet med e-handel planeras dessutom ett förändringsarbete, där bland annat en större tydlighet i myndighetens organisation och ansvar kring upphandling och inköp ingår.

Under 2012 gjorde Riksrevisionen en löpande granskning av främst löneprocessen, Taltidningsnämnden och TPB:s produktionskontrollsystem Dynamics AX.

Definition av TPB:s kvalitativa aspekter

I regleringsbrevet för 2012 har återrapporteringen av de kvalitativa aspekterna förtydligats.

”Utöver vad som framgår av bestämmelserna i 3 kap. förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag ska Talboks- och punktskriftsbiblioteket definiera och redovisa de kvalitativa aspekterna av verksamhetens resultat.”

TPB bygger sin definition på den användarnytta som verksamheterna tillför och utifrån de uppgifter som finns i myndighetens instruktion (2010:769).

För verksamheterna talbok och punktskrift definieras de kvalitativa aspekterna utifrån en ökad användarnytta i form av ett stort och kvalitativt utbud av tillgänglig litteratur, som varje år tillförs beståndet. En ytterligare aspekt är den produkt- och processutveckling som sker och som syftar till ökad tillgänglighet och ökad samtidighet av produkterna.

Användarnyttan av den utveckling som sker av produkter och tjänster och hur den upplevs definierar utvecklingsverksamhetens kvalitativa aspekter. Taltidningsverksamhetens definition utgår huvudsakligen ifrån den utveckling som sker inom taltidningsområdet.

Studielitteraturverksamhetens definition utgår ifrån den servicenivå som verksamheten erbjuder användargruppen. Servicenivån kan definieras som kvalitativa produkter och ökad samtidig tillgång till produkterna.

Myndighetens kvalitetsarbete har sin grund i de övergripande uppdrag och uppgifter som ingår i instruktion och regleringsbrev. Utifrån detta regelverk har TPB formulerat sin vision, verksamhetsidé och de strategiska perspektiv som ska stödja dessa.

Under verksamheterna redovisar TPB i siffror hur verksamheten utvecklats i kvalitativ riktning. Under 2012 har TPB genomfört en organisationsförändring vars syfte har varit att ytterligare stödja arbetet med effektiva processer och kvalitet i verksamheten.

Utveckling av förvaltningskostnader

TPB:s förvaltningskostnader (OH-kostnader) uppgår budgetåret 2012 till 23 milj.kr (2011: 22 milj.kr, 2010: 20,4 milj.kr och 2009: 18,3 milj.kr). Ökningen från 2011 till 2012 beror främst på förändringar och ökade insatser inom myndighetens stödprocesser, bland annat inom administrativ utveckling och HR. Dessutom har genomförandet av den nya organisationen och arbetet som pågått under hösten med att förbereda myndighetens namnbyte till viss del påverkat förvaltningskostnaderna.

Litterära verk

Under 2012 ökade utbudet av tillgänglig litteratur i form av talböcker, punktskriftsböcker och e-textböcker med cirka 7 200 (6 850) titlar samtidigt som det analoga beståndet gallrades och minskade med cirka 8 900 titlar. Efter gallring uppgår det samlade beståndet den 31 december 2012 till knappt 113 500 (114 771) titlar. Det största antalet produceras på uppdrag av TPB men ett stort antal titlar förvärvas också från svenska och utländska företag och organisationer.

Samtliga talbokstitlar som produceras eller förvärvas görs tillgängliga för nedladdning och i slutet av 2012 uppgick den siffran till drygt 93 900 (88 300) titlar. Det ökande beståndet innebär ett ökat utbud. Det krävs ett talbokstillstånd som utfärdas av Justitiedepartementet för att få ladda ner talböcker. I dag kan varje folkbiblioteksfilial eller skolbibliotek ladda ner de talböcker som låntagarna efterfrågar. Tillsammans med tjänsten *Egen nedladdning* har detta resulterat i att antalet nedladdade titlar under 2012 uppgår till 434 760 (354 100), en ökning med 80 660 (142 217) titlar (23 procent).

Genom tjänsten *Egen nedladdning* kan låntagare själva ladda ner böcker från TPB:s digitala bibliotek. Låntagarna får tillgång till tjänsten via sitt folkbibliotek, skolbibliotek eller högskole-/universitetsbibliotek. Under året har antalet användare ökat med 119 procent till 25 640 (11 750), varav 10 757 var under 18 år.

TPB:s utbud av talböcker kan även avlyssnas ”strömmande” i mobiltelefon. Ett sätt att läsa som ger fler inom målgruppen möjlighet att använda tjänsten. I en webbenkät som TPB genomförde i december 2011 svarade 36 procent att de inte hade lånat talböcker på bibliotek innan de började med tjänsten *Egen nedladdning*. Det är också en tjänst som tydligt lockar yngre åldersgrupper.

TPB bedömer att myndigheten genom förändrade tjänster når runt 70 000 användare.

Punktskriftsböcker

Beståndet av punktskriftböcker växer varje år, under året med 646 (742) titlar. Punktskriftsböcker produceras i många olika format. Punktskriftsböcker distri-

Talboks- och punktskriftsbiblioteket har till uppgift att i samverkan med andra bibliotek i landet arbeta för att personer med funktionsnedsättning ska få tillgång till sådana exemplar av litterära verk som de behöver för att kunna ta del av verken.

bueras till låntagare via TPB:s punktskriftsutlåning, via folk- och skolbibliotek och genom envägslån. Envägslån innebär att ett exemplar av titeln skickas till låntagaren och när boken är färdigläst behöver inte boken skickas tillbaka. TPB tillhandahåller också punktskriftböcker till försäljning. Att erbjuda envägslån av nyutkomna punktskriftböcker har ökat utlåningen av titlar jämfört med föregående år. Antalet titlar som lånats ut via envägslån överskrider antalet titlar som följer den gamla lånerutinen.

TPB lånade ut direkt till 484 (545) låntagare och ett stort antal folk- och skolbibliotek som förmedlar punktskriftböcker.

Talboksverksamhet

Myndigheten ska särskilt framställa, köpa in och överföra talböcker samt tillhandahålla dessa för försäljning.

Prestationerna under denna verksamhet omfattar produktion och förvärv av talböcker, både svenska och utländska. Effekten som uppnås är en ökning av tillgången till tillgänglig inläst litteratur för grupper med läsnedsättning. Av det totala antalet titlar som producerades under året var cirka 69 procent förslag från användargrupperna. Ett av de viktigare målen för verksamheten är en samtidig utgivning av det tillgängliga mediet i förhållande till det tryckta. Myndigheten har under året i samverkan med en talboksleverantör åstadkommit effektiviseringar i produktionsprocessen och resultatet är att företaget under året har färdigställt 21 talbokstitlar tillgängliga för lån inom 3 dagar från den tryckta bokens utgivning.

Tjänsten *Egen nedladdning* lanserades till skolbiblioteken under året. Alla biblioteksformer erbjuder idag tjänsten och antalet användare ökar stadigt. Främst är det användare under 18 år som ökar.

Framställning och förvärv av talböcker

Tabell 3. Talboksproduktion/förvärv antal titlar

	2012	2011	2010	2009
Produktion av talböcker	3 363	3 258	2 756	2 633
varav studielitteratur	1 422	1 437	1 280	1 399
Förvärv av talböcker	1 277	1 366	835	944
Totalt	4 640	4 624	3 591	3 577

Kommentar till tabellen

Den egna produktionen av talböcker ökade under 2012 med cirka 7 procent jämfört med året innan och de externa förvärven minskade med 7 procent. Detta innebär att den samlade produktionen och förvärven för hela TPB uppgår till 3 218 titlar för biblioteksservice och 1 422 titlar för studielitteratur, totalt 4 640 titlar vilket är 44 procent av den årliga bokutgivningen 2011, enligt statistik¹ från Kungliga biblioteket, KB.

I de externa förvärven ingår även i år 500 titlar på engelska som förvärvats från Royal National Institute of Blind People, RNIB, i Storbritannien för att möta efterfrågan på engelsk litteratur från låntagarna.

Utöver den egna produktionen och förvärven har TPB överfört de sista egna analoga talböckerna till Daisy-formatet samt förvärvat överförda analoga talböcker från andra producenter. Dessa digitala förvärv, som uppgår till 2 151 titlar, räknas inte med i jämförelsen med KB-statistiken på grund av att TPB tidigare har förvärvat dessa titlar i analogt format.

Resultatet av den ökade produktionen, förvärven och överföringarna blir att låntagarna får tillgång till ett talboksutbud som under 2012 tillförts 6 791 talbokstitlar vilket är en avsevärd ökning jämfört med tidigare år.

1. <http://www.kb.se/samlingarna/Bibliografier/statistik/> (jämförelsen avser 2011)

Utlåning, försäljning och låntagare

Tabell 4. Antalet nedladdade titlar av bibliotek och bibliotekens enskilda låntagare

	2012	2011	2010	2009
Folkbibliotek	156 351	167 135	145 945	126 662
Enskilda låntagare	206 098	120 154	10 227	–
Summa	362 449	287 289	156 172	–
Skolbibliotek	26 380	26 736	19 703	11 812
Enskilda låntagare	7 923	3 293	440	–
Summa	34 303	30 029	20 143	–
Sjukhusbibliotek	599	678	655	659
Enskilda låntagare	468	169	0	–
Summa	1 067	847	655	–
Högskolebibliotek	3 018	3 843	4 818	10 220
Enskilda låntagare	*33 923	32 092	30 095	8 828
Summa	36 941	35 935	34 913	19 048
Summa totalt: Bibliotek	186 348	198 392	171 121	149 353
Summa totalt: Enskilda låntagare	248 412	155 708	40 762	8 828
Totalt	434 760	354 100	211 883	158 181

* Siffran redovisas även under Studielitteraturverksamhet, tabell 16

Kommentar till tabellen

Under 2012 ökar antalet nedladdningar till 434 760 (354 100), en ökning med 23 procent. Men 2012 inträffar ändå ett trendbrott. För första gången minskar bibliotekens nedladdningar, 186 348 (198 392). Det kompenseras genom ökningen av de enskilda låntagarnas nedladdningar som ökar till 248 412 (155 708), en ökning med 60 procent. Allt fler låntagare laddar alltså ner sina talböcker själva. 2012 laddade de enskilda låntagarna för första gången ner fler talböcker än biblioteken.

Tabell 5. Utlånade talböcker, analoga titlar

	2012	2011	2010	2009
Utlånade analoga emballage omräknade till titlar (1,4*)	212	374	581	1303
Utlånade digitala titlar	10 181	26 303	52 795	67 925
Summa utlånade titlar	10 393	26 677	53 376	69 228

* En analog titel omfattar i snitt 1,4 emballage

Kommentar till tabellen

Utlåningen av fysiska talböcker fortsätter att minska. År 2012 var minskningen 61 procent. Under året avslutades utlåningen av analoga talböcker.

Låntagare

Tabell 6.

Antalet bibliotek och studerande som är registrerade på TPB

	2012	2011	2010	2009
Folkbibliotek	720	1 062	1 039	1 030
Skolbibliotek	1 763	3 851	3 831	3 766
Sjukhusbibliotek	61	264	265	266
Högskolebibliotek	136	150	147	149
Högskolestuderande	10 100	9 066	8 429	7 310
Totalt	12 780	14 393	13 711	12 521

Antalet låntagare och bibliotek som lånat från TPB

	2012	2011	2010	2009
Folkbibliotek	198	403	468	519
Skolbibliotek	365	616	666	719
Sjukhusbibliotek	10	25	29	43
Högskolebibliotek	39	47	61	73
Högskolestuderande	1 316	1 379	1 386	1 911
Totalt	1 928	2 470	2 610	3 265

Antalet enskilda låntagare som använder TPB:s nedladdningstjänst och som registrerats via det egna biblioteket

	2012	2011	2010	2009
Folkbibliotek	14 526	6 749	504	–
Skolbibliotek	4 495	1 047	27	–
Sjukhusbibliotek	15	9	0	–
Högskolebibliotek	6 645	3 945	2 524	–
Totalt	25 681	11 750	3 055	–

Kommentar till tabellen

Möjligheten att själv ladda ner talböcker genom tjänsten *Egen nedladdning* slog igenom 2011 och har fortsatt att växa under 2012. Antalet egna nedladdare har mer än fördubblats till 25 681 år 2012 (11 750). Genom tjänsten *Egen nedladdning* har talböckerna nått nya låntagare. I en webbenkät som TPB genomförde i december 2011 svarade 36 procent att de inte hade lånat talböcker på bibliotek innan de började med tjänsten *Egen nedladdning*. Det är också en tjänst som lockar yngre åldersgrupper. På folkbiblioteken finns det fler egna nedladdare under 18 år än vuxna, 7 428 låntagare är under 18 år och 7 098 vuxna låntagare. Det är biblioteken som ger låntagarna tillgång till TPB:s tjänst. 2012 fanns det 3 037 registrerade på biblioteken i landet med behörighet att registrera egna nedladdare. Inför införandet av TPB:s nya mediawebb Legimus har låntagarregistret rensats från låntagande bibliotek som inte varit aktiva de senaste åren. Antalet högskolestuderande är betydligt högre i denna tabell jämfört med tabell 14 under avsnittet Studielitteraturverksamhet. Detta beror på att aktiva högskolestuderande under tre år efter avslutade studier fortfarande är registrerade som låntagare.

Försäljning av talböcker

Tabell 7. Antal exemplar försålda talböcker

	2012	2011	2010	2009
Till privatpersoner	74	127	142	118
Till bibliotek	12 729	25 587	25 667	30 199
Totalt	12 803	25 714	25 809	30 317

Kommentar till tabellen

TPB tillhandahåller talböcker till försäljning via två återförsäljare, BTJ, och Inläsningstjänst AB, ILAB. Dessa båda företag laddar ner exemplar från TPB:s digitala bibliotek och försäljer dem till biblioteken. BTJ säljer även till privatpersoner. Under 2012 har försäljningen av talböcker till bibliotek minskat kraftigt och till privatpersoner har försäljningen varit marginell. Att både bibliotek och enskilda låntagare nu själva kan ladda ner titlar via TPB:s webbaserade katalog gör att intresset för att köpa talböcker minskar.

Punktskriftsverksamhet

Prestationerna under denna verksamhet har lett till en fortsatt hög produktion och därmed ökat utbud av punktskriftstitlar för användarna. Den fortsatta höga nivån har även under året möjliggjorts genom produktion i en automatiserad process. Under 2012 har förbättringar gjorts i produktionssystemet för att kunna hantera fler titlar i processen. Resultatet och därmed effekten har blivit att 39 procent (36) av titlarna har kunnat framställas internt till en lägre kostnad och med förkortad produktionstid. Skillnaden hade varit större om förbättringarna införts tidigare under året.

Under året har arbetet med migrering av äldre punktskriftstitlar fortsatt. Titlar migreras från ett tidigare elektroniskt produktionsformat till Portable Embosser Format, PEF, och lagras i det digitala biblioteket. Detta innebär att även äldre titlar kan envägslånas och att TPB har ett internationellt format för ett framtida utbyte av titlar. Cirka 4 700 titlar har på detta sätt färdigställts för utlån. Ytterligare cirka 2 000 titlar har migrerats, men dessa har inte hunnit bli utlåningsbara under året. Utvecklingen av envägslån har gjort att ingen låntagare behöver stå i kö för att få en önskad titel som finns digitalt lagrad. 72 titlar som inte kunnat migreras har nyproducerats för att kunna tillhandahållas som envägslån.

Sammantaget har produktionsprocesser, migrering och förändrad utlåning inneburit positiva effekter för verksamhetens användare, genom ett snabbare och fortsatt ökat tillskott av litteratur.

Nyproducerade punktskriftstitlar har presenterats månatligen genom listan *Nya punktskriftsböcker från TPB*, som når totalt 322 prenumeranter.

TPB har under året fortsatt med arbetet utifrån den Taktila strategin som togs fram under 2011.

- För att öka kunskapen om vilka personer som kan förstärka sin läsupplevelse via taktila medier har en undersökning genomförts för att ta reda på om taktila bilderböcker försedda med så kallade ritade tecken fungerade att läsas tillsammans med barn på Språkoteket och Lekoteket i Stockholm.
- Under en tremånadersperiod genomfördes ett försök med att producera tre olika tidskrifter, *Allers* (12 nr), *Allt om Mat* (6 nr) och *Illustrerad vetenskap* (5 nr), som hela tidningar. Detta beskrivs under avsnittet Utskrivningstjänst av punktskrift.
- Under året gjordes en konsekvensutredning av den del i produktionen av taktila bilderböcker som innebär att formgivning och montering ligger hos samma leverantör, utredningen resulterade i en intern rapport.

Antal producerade, inköpta och försålda respektive utlånade punktskriftsböcker

Tabell 8. Antal producerade och förvärvade punktskriftsböcker

	2012	2011	2010	2009
Produktion/förvärv	646	742	409	367
varav studielitteratur	13	40	2	5

Myndigheten ska särskilt framställa, köpa in och överföra punktskriftsböcker samt tillhandahålla dessa för försäljning.

Kommentar till tabellen

Av summan 646 produktioner/förvärv är samtliga titlar egenproduktion, sju av titlarna är taktila bilderböcker. Produktionen av punktskriftsböcker har totalt minskat med 13 procent jämfört med 2011, men beståndet av taktila böcker har istället ökat med 10 procent, vilket redovisas i tabell 11.

Antalet producerade punktskriftsböcker för högskolestuderande har inte haft samma ökning som 2011. Det året hade fler punktskriftsläsare påbörjat högskolestudier. Under 2012 har inte efterfrågan varit lika stor men ligger ändå på en hög nivå sett över en längre period.

Målet att 50 procent av titlarna som produceras för det allmänna biblioteket skall vara barn- och ungdomsböcker har uppnåtts, 53 procent av årets nyproducerade titlar var barn- och ungdomslitteratur. Samtliga titlar för högskolestuderande (13) och reproduktion av gamla titlar (72) har varit vuxenlitteratur.

Tabell 9. Utlånade och försålda punktskriftsböcker

	2012	2011	2010	2009
Utlånande volymer	19 432	18 170	19 334	20 414
varav barnböcker	4 206	4 492	4 899	5 820
Försålda exemplar	345	522	534	486

Kommentar till tabellen

TPB har lånat ut 19 432 punktskriftsvolymer till 484 låntagare. Under 2012 har en majoritet av utlånen, 54 procent, skett genom envägslån. Envägslånen innebär att låntagaren inte behöver returnera den lånade boken, att låntagaren slipper köa på en populär titel och att låneexemplaret alltid är nytt och fräscht. Detta har enligt TPB:s bedömning påverkat behovet av att köpa ett exemplar, vilket visar sig i de sjunkande försäljningssiffrorna. Trots att största delen av utlåningen nu sker utan behov av omlåning har det totala antalet utlånade volymer ökat med sju procent.

Tabell 10. Antal punktskriftslåntagare

	2012	2011	2010	2009
Låntagare	484	545	538	525

Kommentar till tabellen

Inför införandet av TPB:s nya mediewebb Legimus har låntagarregistret rensats från låntagare som inte har lånat de senaste åren. TPB uppskattar att 30–40 nya låntagare registreras årligen.

Tillgången på taktilt illustrerade böcker för barn med funktionsnedsättning

Tabell 11. Taktila bilderböcker

	2012	2011	2010	2009
Bestånd av taktila bilderböcker	74	67	65	60
Försålda exemplar	230	305	307	233

Myndigheten ska främja tillgången till punktskrift och taktilt illustrerade böcker för barn med funktionsnedsättning.

Kommentar till tabellen

Sju nya taktila titlar har producerats i collageteknik. En av dessa, *Pannkakan* har producerats genom ett samarbete med punktskriftsbiblioteken i Norge och Finland. Samproduktion av taktila bilderböcker innebär att produktionskostnaden minskar.

En bok har överförs i form av punktskriftsbok med tre taktila bilder i collageteknik samt med den tryckta boken i ficka på pärmen: *Pelle Svanslös fiskarströmning* av Gösta Knutsson.

Två efterfrågade taktila bilderböcker, *God natt Alfons Åberg* av Gunilla Bergström och *Badutflykten* av Jenny Nilsson, har tryckts om för försäljning.

Utvecklingsverksamhet

Utvecklingsverksamheten på myndigheten resulterar i ett antal nya produkter och tjänster som myndigheten bedömer får effekter för verksamheternas användare. Utveckling och förbättring av talsyntesröster innebär högre kvalitet på TPB:s syntetiska produktioner. Den påbörjade utvecklingen av taltidningarna kommer att innebära stora förändringar för användarna, genom att man får tillgång till all information i sin tidning.

TPB ska främja utvecklingen av nya medier för att öka tillgängligheten till litterära verk och dagstidningar för personer med funktionsnedsättning.

Talsyntesutveckling

TPB har ett egenutvecklat talsyntessystem, Filibuster, där myndigheten tidigare har utvecklat både en manlig och en kvinnlig svensk röst. TPB har under 2012 fortsatt att vidareutveckla den svenska kvinnliga rösten.

Under 2012 har TPB slutfört utvecklingen av och levererat en dansk röst åt Nota, TPB:s motsvarighet i Danmark.

Talboken kommer – internetdistribution till IT-ovana

I september 2012 startade TPB ett fältförsök med distribution av talböcker till IT-ovana personer, där en ny modell för talboksservice testas i samarbete med stadsbiblioteken i Uppsala och Norrköping. Den 1 december 2012 omfattade försöket cirka 60 testanvändare.

Talboken kommer bygger på digital distribution av talböcker från TPB:s digitala bibliotek över internet direkt till låntagarnas internetanslutna Daisy-spelare. Tekniken med internetanslutna Daisy-spelare möjliggör mycket lättanvända digitala tjänster som passar IT-ovana användare, ofta äldre personer med synnedsättning som inte använder datorer, smartphones och liknande.

Idén med *Talboken kommer* är att de lokala biblioteken runt om i landet behåller sin förmedlande och informerande roll som hjälp med bokval och stöd, samtidigt som distributionen går direkt från TPB:s digitala bibliotek till låntagaren.

Som *Talboken kommer*-låntagare har man kontakt med personalen på sitt lokala bibliotek via telefon och kan på det sättet få hjälp att välja litteratur. Bibliotekets personal lånar ut talböckerna via TPB:s webbaserade katalog genom att lägga in dem i låntagarens virtuella bokhylla.

Böckerna skickas därefter automatiskt till låntagarens Daisy-spelare som är ansluten till internet via 3G-nätet eller trådbundet bredband. För låntagarna ger detta snabb och enkel åtkomst till talböckerna och för biblioteket innebär det en effektivare hantering än traditionell förmedling genom utskick av fysiska emballage. Utvecklingen får dessutom positiva effekter i såväl ekonomiska termer i form av minskade portokostnader, som minskad negativ miljöpåverkan.

Legimus – den nya webben för tillgänglig litteratur

Den 1 oktober 2012 driftsattes betaversionen av Legimus² – myndighetens nya mediawebb. Legimus kommer att ersätta den tidigare webbaserade TPB-katalogen som ingång till de digitala tjänsterna kring tillgänglig litteratur, främst *Egen nedladdning*. Syftet med Legimus är att ge användare och förmedlare av

2 <http://www.legimus.se/>

tillgänglig litteratur en mer användarvänlig och inspirerande upplevelse av att söka och ladda ner talböcker, beställa punktskriftsböcker med mera. Viktiga förbättringar jämfört med den tidigare TPB-katalogen är:

- Effektivare och enklare sökfunktion
- Förenklat inloggningsförfarande
- Målgruppsanpassning av språk och grafisk form
- Bokomslagsbilder, betyg och kommentarsfält

Mobilapp för talboksläsning – en framgångsfaktor

I maj 2011 genomfördes en webbenkätundersökning som visade att bland de som använder tjänsten *Egen nedladdning* hade 34 procent en smartphone. 59 procent av låntagarna var intresserade av att lyssna på talböcker i mobilen och av dem som inte hade en smartphone var 26 procent intresserade av att köpa.

Myndigheten bedömer att under den kommande femårsperioden kommer konsumentelektronik som smarta mobiltelefoner och surfplattor att bli den viktigaste plattformen för konsumtion av tillgängliga medier.

Under 2012 har provdriften av appen *Daisy Reader* för Android och iOS fortsatt i samarbete mellan TPB, Storytel AB och PTS. Appen som utvecklades under 2010–2011 har gett användarna tillgång till att söka i TPB:s katalog och läsa talböcker strömmande direkt i mobilen. Totalt har 7 854 användare någon gång loggat in via appen. Ovan nämnda användarundersökning indikerar även att appen har bidragit till en stark tillväxt av antalet unga användare av talböcker.

Under december 2012 startade myndigheten en upphandling av en ny mobilapp som ska inkludera även taltidningar för att ge användarna en ännu bättre upplevelse av att använda talboks- och taltidningstjänster via mobilen eller surfplattan.

Taltidningsutveckling

Taltidningen 2.0 – uppdrag att utveckla taltidningsverksamheten

Den 23 juni 2010 gav regeringen TPB, TTN och Kommunikationsmyndigheten PTS ett gemensamt uppdrag att intensifiera pågående utveckling samt att reformera taltidningsverksamheten enligt den inriktning som föreslås i tidigare rapporter från myndigheterna. Inom ramen för uppdraget har utvecklingsprogrammet Taltidningen 2.0 startats, som ska leda till en förändrad verksamhetsmodell och teknikskifte inom taltidningsverksamheten.

Fältförsök och förbättringar av den nya tekniken

Under 2012 har ett fältförsök i Uppsala och Norrköping genomförts där den nya taltidningstekniken och modellen för användarstöd har testats i praktiken och utvärderats med hjälp av 55 testanvändare. Försöket har fallit väl ut och visar att den nya tekniken med talsyntes och internetdistribution fungerar.

Erfarenheterna från försöket har lett till att flera förbättringsområden kring den nya tekniken med internetanslutna Daisy-spelare har synliggjorts och resulterat i vidareutveckling av samarbetet med TPB och leverantörer på marknaden.

Som ett komplement till den internetbaserade tekniken har även en knapp-telefonbaserad tjänst testats i samarbete med två lokaltidningar i västra Sverige.

Upphandling av produkter och tjänster inför teknikskiftet påbörjades

I samband med teknikskiftet inom taltidningsverksamheten ska TPB med hjälp av underleverantörer införa nya lösningar för produktion, distribution, konsumtion och användarstöd. Inför detta genomför myndigheten ett flertal upphandlingar av produkter och tjänster. Upphandlingarna påbörjades i september 2012 och beräknas pågå under 7 månader.

Taltidningsverksamhet

Dagstidningar

Taltidningsnämnden beslutar om stöd till dagstidningar för utgivning av talade versioner av dagstidningen i enlighet med förordningen (1988:582) om statligt stöd till radio- och kassettidningar. Enligt förordningen ska nämnden också svara för upphandling, fördelning och vidareutveckling av sådana mottagare som behövs för att prenumeranter ska kunna lyssna på taltidningen.

Verksamheten innebär att tidningsföretagens ekonomiska risk med taltidningsutgivning minskar. Fler abonnenter kan ta del av dagstidningar och därmed följa nyhetsflöde och samhällsdebatt, vilket är viktigt både för den enskilde personen och ur ett demokratiskt perspektiv.

I det befintliga systemet finns tre sorters taltidningar. Radiotidningen, som är inläst och distribueras via radionätet och tas emot i en speciell radiotidningsmottagare. Kasset- och cd-tidningen, även den inläst, ges ut på kasset eller cd och distribueras med post eller tidningsbud. Talsyntestidningen (RATS), som distribueras till en mobiltelefon och som där läses upp med hjälp av talsyntes. Mottagarutrustningen för radiotidningar och talsyntestidningar tillhandahålls kostnadsfritt till abonnenterna och finansieras av Taltidningsnämnden.

Det ansträngda läget i tidningsbranschen har avspeglats även på taltidningsidan. Under 2012 lades tre taltidningar ned och för två tidningar minskades utgivningsfrekvensen, samtidigt tillkom en tidning.

Det minskade anslaget för taltidningsutgivning har inneburit att nämnden tvingats avslå en ansökan om utgivning av ny taltidning i avvaktan på tekniskiftet till det nya taltidningssystemet. Även ansökningar om utökad preliminär ersättning för marknadsföring av två RATS-tidningar har avslagits.

Arbetet med olika aktiviteter inför ett nytt taltidningssystem har genomförts under året. Detta redogörs för närmare i avsnittet Taltidningsutveckling.

Myndigheten har även till uppgift att förbättra tillgången till innehållet i dagstidningar för synskadade, personer med funktionsnedsättning som inte förmår hålla i eller bläddra i en tidning, afatiker och dyslektiker.

Kostnader och kostnadsutveckling

Den totala kostnaden för taltidningsverksamheten under åren 2010 till 2012 redovisas i tabell 12.

Tabell 12. Totala kostnader för taltidningsverksamheten i tkr 2010–2012

	2012	2011	2010
Inlästa taltidningar	111 674	117 293	113 298
varav Radiotidningar	102 840	108 438	104 911
varav kasset-/cd-tidningar	8 833	8 855	8 387
Inköp av radiotidningsmottagare	–	–	1 888
Talsyntestidningar (RATS)	6 195	7 961	6 087
varav Inköp nya mottagare	–	–	3 862
TOTALT exkl. utbyte av mottagare	117 869	125 254	119 385
TOTALT inkl. utbyte av mottagare	117 869	125 254	125 135

Kommentar:

Uppgifter finns endast från 2010, eftersom Taltidningsnämnden tidigare var en egen myndighet.

Kostnadsutvecklingen kan också kopplas till kostnad per årsabonnemang, vilket redovisas i tabell 13.

Tabell 13. Kostnader per årsabonnemang i tkr.

	2012	2011	2010	2009*
Kassett-/cd-tidningar	17,6	18,2	14,8	15,7
Radiotidningar	17,9	17,2	15,4	15,4
Talsyntestidningar	7,9	9,3	11,4	7,3
Totalt	16,7	16,4	14,9	14,6

* Uppgifterna från och med 2009 redovisas inklusive inköp av radiotidningsmottagare då dessa kostnader ingår i ordinarie anslag.

Kommentar till tabellen

Kostnaderna totalt har minskat både för inlästa tidningar och talsyntestidningar. Detta beror i bägge fallen på minskat abonnentantal. Detta innebär att kostnaderna per årsabonnemang har ökat.

Studielitteraturverksamhet

Legimus, TPB:s nya mediawebb, har en avdelning som riktar sig enbart till studenter på universitet och högskola med information om TPB:s service till dem. Legimus innehåller också flera funktioner som är utvecklade för att personal på universitet och högskola ska kunna förmedla service till studenterna.

Under 2012 har TPB fortsatt att samverka med universitet och högskolor för att kunna producera delar av kurslitteraturen så att den är tillgänglig redan vid terminsstart. Under 2012 producerade TPB 139 böcker enligt vår nya produktionsmodell. Alla böcker utom två har varit nedladdade minst en gång under 2012. De två böcker som inte hade lånats ut färdigställdes i december 2012 med syfte att vara tillgängliga till vårterminen 2013. Den förproducerade bok som laddats ned flest antal gånger var *Goda lärmiljöer för barn* med 112 nedladdningar.

En absolut majoritet av studenterna laddar nu ner sin kurslitteratur själva ur TPB:s digitala bibliotek. För dem som inte har möjlighet att göra det har TPB infört envägslån. Detta ger en förenklad service till studenterna och minskar TPB:s arbete med fysiska exemplar. Det har även en positiv effekt på miljön att färre emballage skickas med posten.

Det finns nu två olika läsprogram för att läsa talböcker i datorn, ett för PC och ett för Mac, vilket har ökat valfriheten för studenterna. Olika appar för smartphones har också gett studenterna ökad valfrihet till hur man vill läsa böckerna.

TPB ska förse högskolestuderande personer med funktionsnedsättning i form av läshandikapp med sådana exemplar av studielitteratur som de behöver för att kunna ta del av litteraturen.

Antal låntagare

Tabell 14.

Antal studerande	2012	2011	2010	2009
med synnedsättning	235	224	151	162
med rörelsehinder	104	102	47	74
med läs- och skrivsvårigheter	3 567	3 414	1 036	1 483
med andra läsnedsättningar	766	604	144	178
Basårstudenter	42	39	8	14
Summa aktiva studenter	4 714	4 383	1 386	1 911
varav kvinnor	3 225	2 980	956	1 303
varav män	1 489	1 403	430	608

Kommentar till tabellen

Utöver de 4 714 studenter som är registrerade hos TPB finns ett okänt antal som lånar/laddar ner utan att vara registrerade med rättighet att beställa nyproduktion. För att bara låna/ladda ner räcker det med använda sitt universitetsbibliotek eller annat bibliotek.

Det är samordnaren för studenter med funktionshinder på respektive universitet/högskola som ansöker för studentens räkning om att få rätt till nyproduktion från TPB.

Samordnaren intygar i sin ansökan till TPB att den studerande har rätt till kompensatoriska åtgärder på universitet/högskola på grund av sin läsnedsättning.

Andelen kvinnor har sedan 2008 legat mellan 68–69 procent.

För samtliga högskolestuderande är andelen kvinnor 63 procent enligt uppgift från Stockholms universitets nationella samordnare för studerande med funktionshinder.

Produktion och förvärv av studielitteratur

Tabell 15. Produktion och förvärv

	2012	2011	2010	2009
Producerade Daisy ljud med mänsklig inläsning	540	493	536	760
Producerade Daisy text och ljud med mänsklig inläsning	26	1		
Producerade Daisy ljud med talsyntesinläsning	856	943	743	638
Förvärvade Daisy ljud	–	–	1	1
Summa producerade talböcker	1 422	1 437	1 280	1 399
Producerade punktskriftsböcker	13	40	2	7
Producerade e-textböcker	175	130	106	53
Producerade förstoringer	–	–	–	2
Förvärvade punktskriftsböcker	–	–	–	–
Total produktion och förvärv	1 610	1 607	1 388	1 461

Kommentar till tabellen

Antalet nyproducerade titlar är i princip oförändrat jämfört med 2011 – totalt 1 610 titlar (1 607). Fördelningen av mediatyper har ändrats något jämfört med 2011. Det finns flera faktorer som avgör vilket utmedia som görs. Den viktigaste faktorn är vilket utmedia den enskilda studenten efterfrågar. När det gäller val av vilken typ av talbok som produceras är det TPB som utifrån den tryckta boken/filen avgör vilken typ som passar bäst för talbok med eller utan text och med syntetiskt respektive mänskligt tal.

Utlåning

Tabell 16. Utlåning

	2012	2011	2010	2009
Utlånade direkt från TPB	3 705	3 949	5 122	7 554
Antal nedladdade och utlånade från bibliotek	3 018	3 843	5 339	10 220
Nedladdade av enskilda studenter	33 923	32 092	30 095	8 828
Totalt utlånade titlar	40 646	39 884	40 556	26 602
Antal nedladdningsbara titlar	93 988	88 336	81 130	75 821

Kommentar till tabellen

Under 2009 infördes direktnedladdning via TPB:s webbaserade katalog för enskilda studentlångtagare. Den del av lånen som gjordes genom Egen nedladdning i låntagargruppen högskolestuderande var 2012 83 procent (80).

Verksamhet för personer med synnedsättning

För att kunna fullfölja uppdraget arbetar myndigheten med ett flertal aktiviteter riktade till olika åldersgrupper.

För barn är en satsning på punktskrift och taktil läsning betydelsefull. Via syncentraler runt om i landet distribueras det läs- och skrivförberedande materialet, Punktväskan, till blivande punktläsare och deras familjer. Under året har materialet kompletterats med Punktkassen – ett material för de allra yngsta barnen med svår synnedsättning/blindhet. I år skickades sju Punktväskor ut och efter introduktionen i november, även fyra Punktkassar. Punktklubben för barn mellan 5–12 år försöker inspirera till utveckling av taktila färdigheter. Punktklubben har 37 medlemmar.

TPB ger ut ett flertal tidningar särskilt för personer med synnedsättning för att komplettera övrigt utbud. TPB har både punktskriftstidningar och taltidningar. Det finns sådant som passar punktskriftsnybörjare och den mer drivna läsaren. För barn och ungdom finns en serietidning som taltidning, *Bubbel*, en taltidning vars inslag direkt vänder sig till målgruppen barn och ungdom med synnedsättning, *Popcorn*, samt en ungdomstidning i punktskrift, *Knottret*. Taltidningen *Panorama*, som vänder sig till en vuxen publik, har flest prenumeranter, 768. Under året har de prenumerantregister TPB tog över från SRF uppdaterats och innehåller nu endast dem som aktivt önskat produkterna.

Lästjänsten via fax har 83 abonnenter. Under 2012 behandlades 2 072 ärenden.

TPB ska via tillgängliga medier och i lämpligt format erbjuda synskadade personer kompletterande samhällsinformation i syfte att ge dem jämlika förutsättningar att följa utvecklingen i samhället.

Antal anpassade spel och punktskriftsalmanackor som producerats

Tabell 17.

Artiklar	2012	*2011
Almanackor i 5 olika format	505	895
Taktil adventskalender	0	150
Lottringar	0	50
Bingobrickor	0	20
Synanpassade kortlekar	240	192
Sällskapsspel, 6 olika	129	119
Yatzyprotokoll	400	–
Totalt	1 274	1 332

* Från den 1 januari 2011 överfördes en del verksamheter för personer med synnedsättning från SRF till TPB. Statistiken för 2011 avser perioden juli–december.

Kommentar till tabellen

Vissa artiklar tillverkas endast vid behov.

Antal prenumerationer och abonnemang

Tabell 18

Produkt eller tjänst	2012	*2011
Taltidning, barn, 2	117	369
Taltidning, vuxna, 3	804	976
Punktskriftstidning, barn, 1	21	22
Punktskriftstidning, vuxna, 4	253	261
Lästjänsten via fax **	83	146
Punktklubben	37	38
Melodikrysset	32	0
Summa	1 347	1 812

* Från den 1 januari 2011 överfördes en del verksamheter för personer med synnedsättning från SRF till TPB. Statistiken för 2011 avser perioden juli–december.

** Antalet aktiva användare under året har varit 32.

Kommentarer till redovisningen

Under året har de prenumerantregister TPB tog över från SRF uppdaterats och innehåller nu endast dem som aktivt önskat produkterna.

Lästjänstens ärenden

Tabell 19. Lästjänstens ärenden

	2012	*2011
Brev	311	113
Information	776	351
Kvitto	9	14
Läkarintyg	11	2
Oläsbart	209	87
Reklam	71	49
Räkning	671	278
Ospecificerat	14	1
Summa	2 072	895

* Från den 1 januari 2011 överfördes en del verksamheter för personer med synnedsättning från SRF till TPB. Statistiken för 2011 avser perioden juli–december.

Kommentarer till tabellen

Information av olika slag samt räkningar utgör den största delen av lästjänstens ärenden. Att få dem tillgängliggjorda via lästjänsten ökar brukarens möjlighet till självständighet.

Kulturtidskrifter

TPB ska göra kulturtidskrifter tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

TPB administrerar ett taltidskriftstöd till kulturtidskrifter för att tillgängliggöra tidskrifterna för personer med läsnedsättning. Detta innebär att TPB fördelar stöd till inlästa versioner av kulturtidskrifterna.

Stödet omfattar kostnader för redigering och inläsning av talade versioner av kulturtidskriften. Tidningen gör en preliminär ansökan i december månad för nästkommande år. Grundläggande villkor för att få stödet är att tidskriften erhållit produktionsstöd från Kulturrådet. De tidningar som preliminärt beviljats stöd, får stöd efter varje producerat nummer.

Bidrag till kulturtidskrifter

Tabell 20. Kulturtidskrifter

	2012	2011
Antal kulturtidskrifter	13	14
Utbetalt bidrag tkr	612	559

Kommentar till tabellen

Inför budgetåret 2012, ansökte 14 tidningar om stöd. Tidningen *Suecia Polonia*, som var en av dem, har inte producerat någon inläst version under 2012. TPB övertog 2011 uppdraget från Kulturrådet att tillgängliggöra tidskrifter för personer med läsnedsättning.

Teckenspråkig litteratur

TPB ska främja teckenspråkig litteratur.

TPB har under året fortsatt samarbetet med Specialpedagogiska skolmyndigheten för att tillgängliggöra deras produktion av teckenspråkig litteratur via TPB:s webbkatalog.

Det svenska teckenspråket har ingen tryckt form utan är ett rörligt och visuellt språk. När man överför tryckta böcker till teckenspråk blir de därför i filmad form, men det är ändå litteratur på samma sätt som talböcker är det.

Under 2012 har TPB tagit emot drygt 30 teckenspråkiga titlar som har integrerats i beståndet. Böckerna produceras av SPSM som levererar färdiga dvd-filer via ftp till TPB. TPB katalogiserar dem och lägger upp titlarna på det digitala biblioteket. På så sätt blir de sökbara för TPB:s låntagare som kan ladda ner dem direkt från det digitala biblioteket. Titlarna riktar sig främst till barn och unga, flera av dem syftar till att stimulera språkinlärning för döva förskolebarn. De kan också vara till stöd för barnens föräldrar, när föräldrarna är hörande. Det finns nu totalt 129 teckenspråkstitlar i TPB:s bestånd.

Tabell 21. Bestånd av teckenspråkig litteratur

	2012	2011	2010	2009
Akkumulerat antal titlar	129	98	9	0

TPB ska ha en central utskrivningstjänst av punktskrift för dövblinda.

Utskrivningstjänst av punktskrift

Punktskriftstjänsten är en individuell service för personer med dövblindhet och personer med synnedsättning. Här kan punktskriftsläsare utan kostnad få tryckt material av olika slag, till exempel bruksanvisningar, musiktexter, tidningsartiklar, matrecept och stickbeskrivningar, överfört till punktskrift. Däremot kan man inte få hela böcker, skolmaterial, föreningsmaterial eller hela tidningar eller tidskrifter överförda. Lokala dövtidningar överför TPB dock i sin helhet. Personer med synnedsättning kan beställa maximalt 1 500 originalsidor per person och år och obegränsat antal kopior. Personer med dövblindhet har inga begränsningar i antalet sidor.

Man kan prenumerera på innehållsförteckningen ur ett urval tidningar och tidskrifter, för att sedan beställa de artiklar man vill ha. Innehållsförteckningar ur tidskrifter skrivs ut i fullskrift på papper. Övrigt material kan man välja att få utskrivet enligt önskemål, till exempel med eller utan förkortningar. Alla utskrifter är kostnadsfria.

Punktskriftstjänsten för punktskriftsläsande personer med dövblindhet och synnedsättning arbetar för att ge användarna en individuell service på hög nivå. Myndigheten bedömer att tjänsten upplevs vara av stor betydelse för beställarna. Vanligast är att man beställer tidningsartiklar (94 procent av ärendena),

men några skickar också in eget material regelbundet (6 procent av ärendena) för punktning. En viktig effekt av punktskriftstjänsten är punktskriftsläsarnas självständighet. De behöver inte vara beroende av familj eller andra i närheten; de kan få sina privata saker översatta utan att det passerar någon i deras privata sfär. Punktskriftstjänsten har naturligtvis tystnadsplikt.

Tabell 22. Punktskriftstjänsten

	2012	2011	2010	2009
Antal ärenden	9 849	10 360	12 114	13 178
Antal registrerade användare	252	346	333	321

Kommentarer till tabellen

Antalet ärenden har minskat med fem procent och det producerade antalet punktskriftssidor har minskat med sju procent. Det beror förmodligen på att det under en tremånadersperiod genomfördes ett försök med att producera tre olika tidskrifter som hela tidningar, *Allers* (12 nr), *Allt om Mat* (6 nr) och *Illustrerad vetenskap* (5 nr). Efter försöket genomfördes telefonintervjuer med läsarna för att ta reda på hur det har uppfattats. En stor majoritet var positivt inställda till att få läsa hela tidningar i stället för beställningsförfarandet med enstaka artiklar valda från innehållsförteckningar. Punktskriftstjänsten har, bland annat som ett resultat av detta försök, i en upphandling som ägde rum 2012 förberett för att göra cirka hälften av de tidningar TPB har som hela tidningar. TPB har också, som tidigare, uppmanat producenterna att slå ihop mindre artiklar till större sjok. På så vis minskar administrationen såväl hos TPB som hos producenterna.

Punktskriftstjänsten för punktskriftsläsande personer med dövblindhet och synnedsättning hade sammanlagt 152 (135) aktiva beställare under året, av dessa är 19 dövblinda punktskriftsläsare. En dövblind användare beställde i genomsnitt 1 525 (1 577) sidor. Det är ett fåtal aktiva dövblinda personer som använder tjänsten. Punktskriftstjänsten har på prov använt tjänsten *Retriever* till dövblinda användare. Två personer har via *Retriever* en bevakning så att de får läsa valda nyheter från sin lokala tidning.

Det totala antalet användare i registret minskade med 27 procent. Den nedgången beror på att kundregistret har gallrats på användare som inte har varit aktiva under de sista tre åren, 2009–2011.

TPB ska inom sitt verksamhetsområde lämna information och råd till bibliotek och organisationer.

Information och råd

Samverkansaktiviteter

Referensgrupper

TPB:s referensgrupper träffas vardera två gånger om året i syfte att effektivisera och förbättra servicen till målgruppen samt samverka kring myndighetens verksamhetsområde.

- Inom högskoleområdet har TPB två referensgrupper för högskolebibliotekarier respektive samordnare för studenter med funktionshinder.
- Inom folkbiblioteks- och skolbiblioteksområdet har TPB en referensgrupp, i gruppen finns deltagare från folkbibliotek, skolbibliotek och regionbibliotek.
- Kärnhusgruppen är TPB:s referensgrupp för tillgänglig barnbiblioteksservice med representanter för läns- och regionbibliotek.

Informationsaktiviteter

TPB har en stor informationsverksamhet som riktar sig till användare, förmedlare och omvärld. Syftet med insatserna är att stötta bibliotek, organisationer med flera i deras tillgänglighetsarbete för att nå fler inom målgruppen. Myndigheten bedömer att en effekt av informationskampanjen *Jag läser* är att antalet registrerade användare under året fördubblats så att de nu är över 25 000.

Flertalet av de nytilkomna användarna är unga personer med dyslexi, en kategori vi tidigare haft svårt att nå. *Jag läser*-kampanjen lyfter fram tjänsten *Egen nedladdning* av cirka 94 000 digitala talböcker samt hur man enkelt kan läsa i smartphones eller datorer.

Under 2012 har TPB genomfört föreläsningar, konferenser och studiedagar. TPB har också fortsatt att informera landets skolbibliotek om tjänsten *Egen nedladdning* i anslutning till *Jag läser*-kampanjen. TPB har också tagit fram en policy för löpande information och kommunikation genom de sociala medierna Facebook och Twitter.

Myndigheten producerar tidskrifter, trycksaker och annat informationsmaterial.

TPB:s webbplats www.tpb.se

TPB:s webbplats ger information om myndighetens uppdrag och verksamhet. Webbplatsen har i snitt 52 000 besök fördelat på 23 000 unika besökare i månaden. Totalt har webbplatsen haft 625 134 besökare 2012.

Tidskrifter och nyhetsbrev

TPB har två tidskrifter, *Bibliotek för alla* och *Vi punktskriftsläsare*. *Bibliotek för alla* utkommer med fyra nummer per år och vänder sig till personer verksamma inom området samt till en intresserad allmänhet. Tidskriften informerar om myndighetens verksamhet samt speglar omvärlden inom tillgänglighetsområdet. *Bibliotek för alla* har drygt 4 200 prenumeranter av den tryckta tidskriften, en ökning sedan 2011 med 1 600 (62 procent) och drygt 330 prenumeranter som får den inläst som Daisy text och ljud.

Vi punktskriftsläsare utkommer med två nummer per år och är en samproduktion med Punktskriftsnämnden. Tidskriften riktar sig till punktskriftsläsare och presenterar myndighetens verksamhet samt ger information från Punktskriftsnämnden. *Vi punktskriftsläsare* har cirka 500 punktskriftsprenumeranter, och 263 läser den i tryckt version.

Under året skickades tio nyhetsbrev till cirka 2 180 prenumeranter i kategorierna bibliotek, taltidningar, läns- samt högskolebibliotek och samordnare.

Konferenser, studiedagar och studiebesök

För att öka kunskapen hos bibliotek, organisationer, skolor och en intresserad allmänhet om TPB:s medier och tjänster har TPB:

- Tagit emot ett antal studiebesök med inriktning på verksamheten, varav ett svenskt och fem utländska, totalt 23 personer
- I samarbete med det Svenska Daisykonsortiet anordnat en tvådagars konferens, *Publicering och inkludering – Att publicera digitalt tillgängligt för alla*
- Anordnat fem studiedagar för bibliotekspersonal på folk-, skol- och högskolebibliotek där TPB bland annat informerar om målgrupper, teknik och upphovsrätt

Föreläsningar

Medarbetare från TPB har under året inbjudits att presentera myndighetens arbete både i Sverige och internationellt.

TPB har:

- Föreläst i ett flertal biblioteksregioner och län med anledning av den landsomfattande informationskampanjen *Jag läser*
- Föreläst på utbildningarna i biblioteks- och informationsvetenskap på Bibliotekshögskolan i Borås samt Uppsala Universitet
- Föreläst på konferensen *Digital Talking Books in the 21st Century* i Vilnius, Litauen

Mässor

TPB deltog med både monter och föredrag vid Bok- och biblioteksmässan i Göteborg, Örebro bokmessa, Skolforum i Stockholm samt Dysleximässan i Jönköping. Dessutom har myndigheten deltagit med monter vid Dyslexiföreningens konferens i Stockholm samt på Specialpedagogiska skolmyndighetens läromedelsmessa.

Amy-priset

Vid Bok- och biblioteksmässan delades TPB:s tillgänglighetspris Amy-priset ut för andra gången. Priset kan gå till ett förlag eller institution, organisation eller förmedlare som under året har satsat på tillgängliga medier på ett spännande eller framgångsrikt sätt. Vinnare blev bibliotekarien och projektledaren Heidi Carlsson Asplund, numera verksam vid Lerums bibliotek, som också föreläste om sitt arbete på Svenska Daisy-konsortiets konferens.

TPB ska i sin verksamhet integrera ett jämställdhets-, mångfalds- och barnperspektiv samt ett internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete. Erfarenhetsutbyte med andra relevanta svenska myndigheter ska också integreras i myndighetens verksamhet.

Integration och utbyte

Jämställdhet och mångfald

TPB redovisar könsuppdelningen mellan män och kvinnor i studielitteraturverksamheten samt under taltidningsverksamhetens redovisning av antalet abonnenter.

TPB eftersträvar en god spridning bland medarbetarna avseende kön, ålder, etnisk mångfald och funktionsnedsättning vilket garanterar olika kompetenser och gör TPB väl rustat att möta framtidens krav. I rekryteringsprocessen beaktar myndigheten det underrepresenterade könet. Befattningskraven är könsneutralt utformade. Självklart ska rekryteringsprocessen vara helt fri från all form av diskriminering.

I TPB:s ledningsgrupp, inklusive myndighetschef, är sammansättningen 45 procent kvinnor och 55 procent män. Den totala chefsgruppen utgörs av 62 procent kvinnor och 38 procent män.

TPB:s målgrupper, det vill säga personer med synnedsättning eller andra funktionsnedsättningar som försvårar läsande, är som tidigare representerade inom myndigheten

Mångfaldsperspektiv

TPB har deltagit i Språkrådets arbetsgrupp för mångspråkig information på webben. TPB skrev också kapitlet om läsnedsättningar och personer med andra modersmål än svenska i boken *Det mångspråkiga biblioteket* (BTJ förlag 2012).

Barnperspektivet

För att öka förståelsen för barns behov och önskemål kring tillgänglig litteratur samt utformningen av TPB:s tjänster riktade till barn har TPB:

- Följt upp *TPB:s Barn- och ungdomsstrategi 2012–2014* samt redovisat den för myndighetens ledningsgrupp. Detta kommer att ske varje år som ett led i arbetet med att medvetandegöra barn- och ungdomsperspektivet i myndighetens verksamhet.
- Genomfört en fokusgruppsundersökning kring barns tankar om talböcker. Undersökningen redovisas i en rapport, *Talande böcker och läsande barn*, som publiceras 2013.

TPB:s särskilda webbplats för barn, Barnens TPB, riktar sig direkt till barn som en kommunikations- och informationskanal till TPB:s barnbibliotekarie. Under året har frågor och boktips sänts in via webbplatsen från barn, föräldrar och förmedlare. Många barn med läsnedsättning har svårt att hitta inspirerande tips för läsning. Boktips från TPB:s barnbibliotekarie har därför funnits med i taltidningen *Popcorn* i varje nummer och läggs också ut på Barnens TPB. Den nya mediawebben Legimus innehåller särskilda sidor för barn.

Internationellt samarbete

Eftersom tillgängliga medier är ett specialområde där TPB nationellt är en unik aktör är internationellt erfarenhetsutbyte av största vikt.

TPB deltog i ett möte på det norska biblioteket för tillgängliga medier, NLB, för barnbibliotekarierna från TPB:s systerbibliotek i Norge, Finland och Danmark. Samarbetet har genererat gemensam produktion av taktila bilderböcker och erfarenhetsutbyte kring utvecklingen av talböcker för barn.

TPB träffar också sina nordiska systerbibliotek för erfarenhetsutbyte kring marknadsföring, kommunikation och service till användare.

TPB deltog i planeringen och genomförandet av den internationella konferensen *Let's Read: Reading and Print Disabilities in Young People* som anordnades av den internationella biblioteksforeningen IFLA Libraries Serving Persons with Print Disabilities Section, Estonian Reading Association och Estonian Library for the Blind.

Utöver de uppgifter som myndigheten har får den åta sig att utföra uppdrag inom sitt verksamhetsområde.

Kunskapsspridning och omvärld

TPB verkar för att öka insikten om behovet av tillgänglighet. För att öka kunskapen om och utvecklingen av TPB:s medier och tjänster har myndigheten:

- Tillsammans med landets tre största folkbibliotek – Stockholm, Malmö och Göteborg – anordnat en visionsdag för kunskapsutbyte och planering av den gemensamma utvecklingen på talboksområdet.
- Träffat Sveriges länsbibliotekariers förening för att utveckla samarbetsformer och -områden
- Deltagit i kampanjen *Digidel 2013*, för ökad digital delaktighet i Sverige
- Arbetat med kunskapsspridning och användarstöd via de sociala medierna Facebook och Twitter
- Samarbetat med läns- och regionbiblioteken i barnkonsulentgruppen och Kärnhusgruppen samt samordnat Punktskriftsnämndens barngrupp för att främja läsning av punktskrift bland barn

Högskoleområdet

TPB:s verksamhet med service till högskolestuderande med läsnedsättning har marknadsförts genom ett antal aktiviteter inom Sverige.

- Föredrag och utställning på Nitus konferensen *Den moderna högskolan – Here, there and everywhere?*
- Föreläsning på informationsträff anordnad av Dyslexiförbundet FMLS

Återrapportering av uppdrag inom området

Katalogisering och produktion

TPB har under året utökat sitt bestånd genom att ha producerat och katalogiserat cirka 4 200 titlar.

Utöver den egna produktionen förvärvar TPB titlar från ett flertal andra producenter, såväl från Sverige som från andra länder.

Under 2012 har TPB katalogiserat och tillgängliggjort omkring 200 titlar producerade av Specialpedagogiska skolmyndigheten (däribland titlar på teckenspråk), Synskadades Riksförbund samt läns-, universitets- och högskolebibliotek. Planer finns på att marknadsföra myndigheten gentemot fler länsbibliotek under 2013, varför förhoppningen är att flera inläsningar ska kunna tillhandahållas.

Från andra länder har förvärvats och katalogiserats omkring 1 000 titlar under 2012, varav den största delen är inläsningar från Royal National Institute of Blind People, RNIB, i Storbritannien. En ansenlig del har också förvärvats från TPB:s finska motsvarighet, Celia – både finska och finlandssvenska inläsningar. I övrigt består det utländska materialet som förvärvats och katalogiserats under 2012 av titlar på ryska och tyska.

TPB medverkar i det internationella projektet TIGAR som syftar till att skapa en global webbaserad katalog över allt tillgängligt (digitalt) material såsom

talböcker och punktskrift. Projektet, som avslutas 2013 och därefter med stor sannolikhet permanentas, har i skrivande stund kommit dithän att en webbkatalog till stora delar är färdigbyggd. Genom TIGAR kommer TPB att få tillgång till andra länders inläsningar, och dela med oss av vårt eget material. På detta sätt undviker man att samma bok läses in i flera länder, och låntagare världen över får ett betydligt större urval av tillgänglig litteratur. Ett fåtal tester återstår innan webbkatalogen publiceras i slutet av februari 2013. Under en testperiod har TPB förvärvat ett tiotal titlar genom TIGAR, flertalet från Learning Ally (tidigare Recording for the Blind & Dyslexic) i USA, som läser in högskolelitteratur som används på svenska universitet och högskolor.

TPB har under året startat ett projekt i syfte att outsourca en del av katalogiseringen till BTJ AB.

Särskilda organ

Punktskriftsnämnden

Punktskriftsnämndens ledamöter har under 2012 fått ett nytt treårigt förordnande. Den nya ordföranden, Jana Holšánová, är docent i Kognitionsvetenskap vid Lunds universitet. Nämndens medlemmar kommer från intresseorganisationer, myndigheter och organisationer inom området samt från universitets- och högskoleområdet.

Nämndens arbetsgrupp för *"barns och ungas inläring och läsning av punktskrift"* har organiserat ett seminarium *"Barn och taktil läsning"* för personal på syncentraler, specialpedagoger och andra som arbetar med barn med synnedsättning. Detta återkommande seminarium är ett aktivt bidrag till det stora behovet av information och samverkan inom området.

Arbetsgruppen har också i ett samarbete mellan TPB, SRF och SPSM arrangerat en *"Punktlördag på Junibacken"*, en familjedag för punktskriftsläsande barnfamiljer. Det blev ett stimulerande arrangemang för familjerna och flera intresserade sig för TPB:s och SPSM:s material som visades samtidigt.

Nämnden yttrar sig om offentliga utredningar och uttalar sig om frågor inom sitt område. Under året har nämnden bidragit med erfarenheter inför forsknings- och innovationspropositionen 2012.

Medlemmar i nämnden har deltagit i en workshop om syntolkning av film och teater på Lunds universitet i arrangemang av Jana Holšánová.

Punktskriftsnämnden är fortsatt medlem i Standardiseringen i Sverige, SIS, för att engagera sig i frågor som rör nämndens uppgifter. Nämnden har under året deltagit i SIS tekniska kommitté om *Konsument- och transportförpackningar*. Nämnden har vidare tagit initiativ till att starta en ny arbetsgrupp för standardiseringsprojekt som är relaterade till synnedsättningar.

Nämnden är också medlem i designorganisationen IIID, The International Institute for Information Design.

Inom TPB finns en nämnd för punktskrift och taktil läsning, Punktskriftsnämnden. Punktskriftsnämnden har till uppgift att främja och utveckla taktil läsning och punktskrift som skriftspråk för synskadade.

Nämnden har ett särskilt uppdrag att utarbeta riktlinjer för den svenska punktskriften

Under året har en ny upplaga publicerats av skrivregelsamlingen *Skrivregler för matematik och naturvetenskap*. Boken ingår i nämndens skriftserie *Svensk punktskrift* som för närvarande innehåller 15 titlar; de flesta är till försäljning..

Nämnden har tagit fram principer för tillgänglighet till information både vad gäller konferenser och skriftliga material. Exempelvis är webbsidor som handlar om punktskrift tillgängliga både för personer med synnedsättning och för andra.

Nämnden ska medverka till internationellt samarbete inom området

Nämnden har arrangerat en konferens i Stockholm för punktskriftsnämnderna i de nordiska länderna. De årligt återkommande nordiska konferenserna har initierats av nämnden och har visat sig vara värdefulla till exempel genom ett utbyte av erfarenheter från att ta fram skrivregler.

Taltidningsnämnden

Nämnden har till uppgift att genom informationsinsatser söka intressera tidningsföretag att starta utgivning av taltidningar

Under året har det ekonomiska utrymmet varit begränsat till den löpande verksamheten.

Nämnden ska verka för att taltidningar distribueras med digital teknik och använder talsyntesteknik, särskilt vid start av nya taltidningar

Testprojektet med två talsyntestidningar som avlyssnas i en vanlig knapptelefon förlängdes under hela 2012. Tidningarna har under året byggt upp en abonnentstock och projektet kommer att utvärderas under 2013.

Remissvar ny förordning för taltidningsverksamheten

Taltidningsnämnden lämnade remissvar på Departementspromemorian *En ny taltidningsverksamhet* (Ds 2012:12). Nämnden tillstyrkte promemorians förslag till förordning om taltidningar och mottagarutrustning.

Föreskrifter och ny modell för taltidningsstöd

Den nya taltidningsförordningen, som träder i kraft under 2013, innebär att nya föreskrifter och en ny modell för taltidningsstöd kommer att införas. Arbetet med att utarbeta föreskrifter och taltidningsstöd påbörjades under året.

Nämnden ska verka för att abonnenter på taltidningar får utbildning och sådant stöd som underlättar för dem att tillgodogöra sig tidningarna och att sköta den tekniska utrustning som behövs för mottagningen

Service och stöd till abonnenter

Radiotidningsabbonenter har möjlighet att få råd och fortlöpande utbildning avseende hur radiotidningsmottagaren ska hanteras. En telefonsupport finns för hjälp och felanmälan, och det finns också möjlighet att skicka in mottagaren för reparation.

RATS-abbonenter kan få motsvarande service vid fel på mottagaren. På uppdrag av Taltidningsnämnden finns instruktörer som ska instruera abonnenterna hur man använder RATS-mobilen för att lyssna på taltidningen.

Nämnden ska följa och analysera utvecklingen av verksamheten med utgivning av taltidningar

Abbonent- och taltidningsutveckling

Vid utgången av 2012 utgavs sammanlagt 95 tidningstitlar som taltidning. 77 av dessa är taltidningar i inläst version (65 radiotidningar, 3 kassettidningar och 9 cd-tidningar) och 22 är talsyntestidningar. Tre tidningar kom ut som både radiotidning och talsyntestidning. En tidning kom ut som både radio- och cd-tidning.

Inom TPB finns ett särskilt beslutsorgan för radio- och kassettidningar (taltidningar) Taltidningsnämnden, sedan 1 augusti 2010.

Nämnden har de uppgifter som följer av förordningen (1988:582) om statligt stöd till radio- och kassettidningar.

Taltidningarna täcker i dag i det närmaste hela landet och mer än hälften av landets alla dagstidningar ges ut även som taltidning. TTN följer kontinuerligt abonnentutvecklingen genom att löpande inhämta uppgifter om antalet abonnenter från dagstidningarna. Resultatet sammanställs kvartalsvis i nämndens statistikrapporter.

Av tabell 23 framgår att antalet abonnenter minskade mellan 2011 och 2012. Nya abonnenter strömmar till kontinuerligt, men då uppsägningarna samtidigt är stora, är nettoförändringen fortsatt negativ under 2012. Antalet abonnenter minskade med 606 under 2012.

Tabell 23. Antal tidningar och abonnenter 2012

	Antal tidningar	Förändring 2011–2012	Antal abonnenter	Varav kvinnor	Varav män	Övriga	Förändring 2011–2012
Radiotidningar	65	-1	5759	2698	2758	303	-550
Kassettidningar	3	-1	109	56	50	3	22
Cd-tidningar	9	0	392	207	167	18	-8
Talsyntestidningar	22	-1	782	309	441	32	-70
Totalt	99	-3	7042	3270	3416	356	-606

Kommentar till tabellen

Abbonentstatistiken för olika typer av taltidningar är uppdelad på kvinnor och män och visar på en jämn fördelning mellan könen. Abonnenterna på talsyntestidningarna utgörs dock till större delen av män. Flera tidningar rapporterar samtidigt en viss osäkerhet i den könsuppdelade statistiken vilket bland annat beror på att ett abonnemang kan användas av flera personer i hushållet. En viss andel av abonnemangen innehas också av till exempel institutioner.

Kompetensförsörjning

Kompetens och personal

Vid årsskiftet är 82 (76) personer anställda vid TPB. Antalet årsarbetskrafter har varit något färre, 71,1 (67,9), beroende på föräldra- och tjänstledigheter. Av myndighetens anställda är 67 (66) procent kvinnor och 33 (34) procent män. Medelåldern har sjunkit något beroende på att flera nyrekryteringar av yngre medarbetare har skett och är vid årsskiftet 42 (48) år.

Personalomsättning definieras som nyanställda respektive de som har slutat på myndigheten i förhållande till genomsnittliga antalet anställda under året. För 2012 var den 19 procent (13), vilket innebär en betydligt högre rörlighet än tidigare. Åtta personer har slutat och 15 personer har anställts under 2012, varav 13 personer påbörjade sin anställning under 2012.

Arbetsmiljö och hälsa

Tabell 24. Sjukfrånvaro

	2012	2011
Totalt	4,9	6,0
60 dagar eller mer	54,6	53,1
Kvinnor	5,3	7,1
Män	4,2	4,0
Anställda -29	0*	0*
Anställda 30-49	4,0	6,3
Anställda 50-	5,8	5,8

* Redovisning av de anställdas sjukfrånvaro lämnas inte då medelantalet anställda i gruppen de två senaste räkenskapsåren inte överstigit tio.

Kommentar till tabellen

I tabellen redovisas anställdas totala sjukfrånvaro i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden. Vidare redovisas andel långtidssjukfrånvaro, sammanhängande frånvaro 60 dagar eller mer av den totala sjukfrånvaron. Sjukfrånvaro per kön och åldersgrupp redovisas i förhållande till respektive grupps sammanlagda tillgängliga arbetstid. Sjukfrånvaron är redovisad i procent.

Den totala sjukfrånvaron är 4,9 (6,0) procent och har minskat framför allt avseende korttidsfrånvaron.

Att skapa en god arbetsmiljö är viktigt för TPB och inom arbetsmiljöområdet har flera åtgärder vidtagits under 2012. Som en följd av dessa åtgärder har kostnaden för företagshälsovård per anställd ökat sedan föregående år. Kostnaden under året har varit 4,0 (1,9) tkr per medarbetare. I början av året gjordes en uppföljning i form av en motsvarande medarbetarenkät som den som genomfördes 2011. Resultatet visade på en del förbättringar sedan 2011 men också att det finns utvecklingsområden kvar.

Som ett led i det förebyggande arbetsmiljöarbetet har myndigheten organiserat ett utbildningstillfälle med efterföljande enskilda ergonomigenomgångar. Myndigheten främjar även friskvård och därför finns möjlighet att motionera på arbetstid, samt till subventionerad motion på fritiden. TPB erbjuder tillgång till kostnadsfritt gym för medarbetarna.

Mot bakgrund av den höga sjukfrånvaron men också med anledning av resultatet av medarbetarenkäten har ett långsiktigt arbete med arbetsmiljöfrågor startats. Arbetet startade i oktober och drivs som ett samarbetsprojekt med företagshälsovården under namnet *Verksamhet och hälsa*. Projektet är planerat att pågå fram till halvårsskiftet 2013. Projektets syfte är att öka närvaron och minska sjukfrånvaron, men i arbetet ryms även frågor som delaktighet och trivsel. Projektet har tre definierade mål: att minska sjukfrånvaron totalt sett och framförallt korttidsfrånvaron, att utveckla arbetsmiljön och medarbetarnas inflytande över sin dagliga verksamhet, att arbeta fram långsiktiga metoder som säkerställer en god arbetsmiljö och därmed en hög närvaro på arbetet.

Kompetensförsörjning

Det övergripande målet för TPB:s kompetensförsörjning är att attrahera, utveckla och behålla kvalificerade medarbetare. Vi vill ha en dynamisk, flexibel

och relevant kompetens för nuvarande och kommande uppdrag. TPB eftersträvar god balans avseende kön, ålder, etnicitet och funktionsnedsättning, och de möjligheter till olika kompetenser som spridning av erfarenhet ger. Under året har TPB startat ett arbete med att utveckla former och metoder runt rekryteringsprocessen som TPB kommer att arbeta vidare med.

Kompetensutveckling

Under 2012 har den totala kostnaden för extern utbildning för medarbetarna uppgått till 360 (671) tkr vilket ger en genomsnittlig kostnad om 4,6 (9,2) tkr per medarbetare. TPB har utöver de individuella utvecklingsplanerna fortsatt satsningen med att höja organisationens projektkompetens. TPB har också liksom tidigare varit aktiva deltagare vid nationella och internationella konferenser för ett utökat kunskapsutbyte. Alla medarbetare besökte Bok- och biblioteksmässan 2012 med syfte att bredda sina kunskaper och förståelse för verksamheten samt få tillfälle att knyta kontakter.

Finansiella dokument

Resultaträkning

(tkr)	Not	2012	2011
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	108 066	101 907
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	2 420	2 851
Intäkter av bidrag		5 100	3 841
Finansiella intäkter	3	188	200
Summa		115 773	108 800
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	4	-49 004	-43 358
Kostnader för lokaler		-4 196	-3 803
Övriga driftskostnader	5	-57 930	-56 453
Finansiella kostnader	6	-157	-198
Avskrivningar och nedskrivningar		-4 486	-4 987
Summa		-115 773	-108 800
Verksamhetsutfall		0	0
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag		117 212	126 106
Lämnade bidrag	7	-117 212	-126 106
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring		0	0

Balansräkning

(tkr)	Not	2012-12-31	2011-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	8	6 935	8 572
Rättigheter och andra immateriella anläggnings- tillgångar	9	0	3
Summa		6 935	8 575
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	10	721	966
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	11	2 188	2 608
Summa		2 908	3 574
Fordringar			
Kundfordringar		330	492
Fordringar hos andra myndigheter	12	2 104	3 025
Övriga fordringar		0	788
Summa		2 433	4 305
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	13	1 984	1 923
Upplupna bidragsintäkter	14	235	23
Övriga upplupna intäkter	15	0	148
Summa		2 219	2 094
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	16	2 153	1 556
Summa		2 153	1 556
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		14 262	17 416
Summa		14 262	17 416
SUMMA TILLGÅNGAR		30 911	37 521

(tkr)	Not	2012-12-31	2011-12-31
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Statskapital	17	52	52
Summa		52	52
Avsättningar			
Övriga avsättningar	18	247	153
Summa		247	153
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	19	9 131	10 630
Skulder till andra myndigheter		1 787	1 830
Leverantörsskulder		7 533	13 023
Övriga skulder		793	1 126
Summa		19 244	26 609
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	20	3 647	3 131
Oförbrukade bidrag	21	7 077	6 931
Övriga förutbetalda intäkter	22	645	645
Summa		11 369	10 707
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		30 911	37 521

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag 2012

Anslag (tkr)	Not	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enl. regl. brev	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Uo 15 1:5 Ramanslag							
Bidrag till vissa studiesociala ändamål							
ap. 1 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	23	11 061	30 500	-11 061	30 500	-19 629	10 871
Uo 17 3:2 Ramanslag							
Talboks- och punktskriftsbiblioteket							
ap. 1 Talboks- och punktskriftsbiblioteket	24	2 593	85 781	-35	88 339	-87 852	487
Uo 17 11:5 Ramanslag							
Stöd till taltidningar							
ap. 1 Stöd till taltidningar	25	203	113 456	-203	113 456	-117 869	-4 413
Summa		13 857	229 737	-11 299	232 295	-225 351	6 945

Redovisning av beställningsbemyndigande i årsredovisningen

Anslag/Anslagsbenämning (tkr)	Not	Tilldelat bemyndigande	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år		
					2013	2014	2015
Uo 15 1:5 Ramanslag							
ap. 1 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	26	7 000	2 188	2 620	2 620	0	0
Uo 17 3:2 Ramanslag							
ap. 1 Talboks- och punktskriftsbiblioteket	27	0	1 264	0	0	0	0
Summa		7 000	3 452	2 620	2 620	0	0

Tilläggsupplysningar och noter

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma.

TILLÄGGSUPPLYSNINGAR

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Myndighetens bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring FBF samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 § FBF tillämpar myndigheten brytdagen den 5 januari. Brytdagen föregående år var den 5 januari. Efter brytdagen har fakturor överstigande 5 tkr bokförts som periodavgränsningsposter. Motsvarande beloppsgräns föregående år var 5 tkr.

Kostnadmässig anslagsavräkning

Semesterdagar som intjänats före år 2009 avräknas från och med år 2009 anslaget först vid uttaget enligt undantagsbestämmelsen. Utgående balans år 2011, 1 102 tkr, har år 2012 minskat med 73 tkr.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas egenutvecklade dataprogram, förvärvade licenser och rättigheter samt maskiner och inventarier som har ett anskaffningsvärde om minst 20 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd som uppgår till lägst tre år. Beloppsgränsen för förbättringsutgifter på annans fastighet är 20 tkr. Avskrivningstiden för förbättringsutgifter på annans fastighet uppgår till högst den återstående giltighetstiden på hyreskontraktet, dock lägst tre år.

Avskrivning sker enligt linjär avskrivningsmetod från den månad tillgången tas i bruk.

Tillämpade avskrivningstider

5 år Egenutvecklade dataprogram, licenser, rättigheter

Biblioteksdatasystem Dynamics AX och Mikromarc

Förbättringsutgifter på annans fastighet

Övriga kontorsmaskiner och personbil

Inredningsinventarier

3 år Datorer och kringutrustning

Maskiner och tekniska anläggningar

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp som de efter individuell prövning beräknas bli betalda.

Övriga omsättningstillgångar har tagits upp till anskaffningsvärdet enligt lägsta värdets princip.

Skulder

Skulderna har tagits upp till nominellt belopp.

Ersättningar och andra förmåner

Styrelseledamöter	Andra styrelseuppdrag	Ersättning
<u>Taltidningsnämnden</u>		
Sandström, Annika ordförande	Överklagandenämnden för högskolan (ordf.); Regionala etikprövningsnämnden i Stockholm (ers. ordf.)	28
Hultengård, Per	Expert i Presstödskommittén (2011:06); expert i informationshanteringsutredningen (2011:11)	20
Berggren, Dan	–	8
Finnström, Åsa	Kanslichef Presstödsnämnden	11
Höij, Helena	Hjälpmiddelsintitutet (ordf.); Ledamot i utredning – 2011-års vallagskommitté	6
Näslund, Stefan	–	9
Rosenqvist, Karl-Otto	–	6
Tjäder, Claes	–	9
Widsell, Ulrica	Svenska journalistförbundets styrelse (vice ordf.); JISAB:s styrelse (vice ordf.); samt suppleant i TCO:s styrelse	6
<u>Punktskriftsnämnden</u>		
Holšánová, Jana (ordf.)		17
Alipour, Ghanbar Alireza (L)		4
Björk, Eva (L)		–
Domeij, Rickard (L)		1
Ek, Ulla (L)	Institutionsstyrelseuppdrag, Specialpedagogiska institutionen, Stockholms universitet	1
Eriksson, Yvonne (L)		1
Larsson, Fredrik (L)	Föreningsgården Ekolnäs AB (L); HSO Visst AB (L)	3
Karlsson, Niklas (ers.)		3
Hägg, Catarina (ers.)		1
Westman, Karl-Erik (ers.)		1
Nilsson, Jenny (ers.)		–
Magnusson, Charlotte (ers.)		1
Myrberg, Mats		0,5
Rönnbäck, Anders		0,5
Sjöbom, Lennart (ers.)		–
Eng, Marianne (ers.)		1
Ledande befattningshavare	Styrelseuppdrag	Lön
Esaiasson, Roland, Generaldirektör		921
Övriga förmåner		40

Anställdas sjukfrånvaro

I tabellen redovisas anställdas totala sjukfrånvaro i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden. Vidare redovisas andel av totala sjukfrånvaron under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer.

I tabellen redovisas också sjukfrånvaro fördelat på kön och ålder i förhållande till respektive grupps sammanlagda ordinarie arbetstid. Sjukfrånvaron redovisas i procent.

Sjukfrånvaro	2012	2011
Totalt	4,9	6,0
Andel 60 dagar eller mer	54,6	53,1
Kvinnor	5,3	7,1
Män	4,2	4,0
Anställda –29 år*	0,0	0,0
Anställda 30–49 år	4,0	6,3
Anställda 50 år–	5,8	5,8

* Redovisning av de anställdas sjukfrånvaro lämnas inte eftersom medeltalet av antalet anställda i gruppen –29 de två senaste räkenskapsåren inte överstigit tio personer.

NOTER (tkr)

Resultaträkning	2012	2011
Not 1 Intäkter av anslag		
Intäkter av anslag	108 066	101 907
Summa	108 066	101 907
Summa "Intäkter av anslag" och "Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag" (225 278 tkr) skiljer sig från summa "Utgifter" (225 350 tkr) på anslagen. Skillnaden beror på minskning av semesterlöneskuld som intjänats före år 2009 (73 tkr). Denna post har belastat anslag Uo 17 3:2, men inte bokförts som kostnad i resultaträkningen.		
Not 2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	603	816
Tjänsteexport	1 325	1 517
Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	492	519
Summa	2 420	2 851
Not 3 Finansiella intäkter		
Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	190	188
Övriga ränteintäkter	0	1
Övriga finansiella intäkter	-2	11
Summa	188	200
Not 4 Kostnader för personal		
Lönekostnader (exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	31 893	28 610
Övriga kostnader för personal	17 111	14 748
Summa	49 004	43 358
Av sakanslaget 17 11:5 Stöd till taltidningar har 586 tkr använts till personalkostnader.		
Not 5 Övriga driftskostnader		
Köp av varor	36 368	36 885
Köp av tjänster	19 468	17 698
Övrigt	2 094	1 870
Summa	57 930	56 453
Not 6 Finansiella kostnader		
Ränta på lån i Riksgäldskontoret	156	193
Övriga finansiella kostnader	1	5
Summa	157	198
Räntekostnaden på lån i Riksgälden budgetåret 2011 har korrigerats till rätt belopp.		
Not 7 Transferreringar		
Taltidningsnämndens bidrag till taltidningar	116 600	122 786
Talboks- och punktskriftsbiblioteket, bidrag till Synskadades riksförbund	0	2 805
Talboks- och punktskriftsbiblioteket, bidrag till kulturtidskrifter	612	515
Summa	117 212	126 106

Balansräkning		2012-12-31	2011-12-31
Not 8	Balanserade utgifter för utveckling		
	Ingående anskaffningsvärde	25 330	22 861
	Årets anskaffningar	1 476	2 469
	Summa anskaffningsvärde	26 806	25 330
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-16 758	-12 958
	Årets avskrivningar	-3 113	-3 800
	Summa ackumulerade avskrivningar	-19 871	-16 758
	Utgående bokfört värde	6 935	8 572
Not 9	Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
	Ingående anskaffningsvärde	20	20
	Summa anskaffningsvärde	20	20
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-18	-11
	Årets avskrivningar	-2	-7
	Summa ackumulerade avskrivningar	-20	-18
	Utgående bokfört värde	0	3
Not 10	Förbättringsutgifter på annans fastighet		
	Ingående anskaffningsvärde	1 224	500
	Årets anskaffningar	0	724
	Summa anskaffningsvärde	1 224	1 224
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-258	-46
	Årets avskrivningar	-245	-212
	Summa ackumulerade avskrivningar	-503	-258
	Utgående bokfört värde	721	966
Not 11	Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
	Ingående anskaffningsvärde	7 214	5 705
	Årets anskaffningar	809	1 738
	Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	-426	-229
	Summa anskaffningsvärde	7 597	7 214
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-4 606	-3 868
	Årets avskrivningar	-1 123	-967
	Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	320	229
	Summa ackumulerade avskrivningar	-5 409	-4 606
	Utgående bokfört värde	2 188	2 608
Jämförelsetal för budgetåret 2011 har korrigerats.			
Not 12	Fordringar hos andra myndigheter		
	Fordran ingående mervärdesskatt	2 056	2 978
	Övriga fordringar hos andra myndigheter	48	47
	Summa	2 104	3 025

Balansräkning		2012-12-31	2011-12-31
Not 13	Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyreskostnader	977	933
	Övriga förutbetalda kostnader	1 007	990
	Summa	1 984	1 923
Not 14	Upplupna bidragsintäkter		
	Inomstatliga	0	23
	Utomstatliga	235	0
	Summa	235	23
Not 15	Övriga upplupna intäkter		
	Övriga upplupna intäkter	0	148
	Summa	0	148
Not 16	Avräkning med statsverket		
	Anslag i icke räntebärande flöde		
	Ingående balans	-1 992	8 517
	Redovisat mot anslag	137 498	145 192
	Medel hänförliga till transfereringar med mera som betalats till icke räntebärande flöde	-133 895	-155 701
	Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde	1 611	-1 992
	Anslag i räntebärande flöde		
	Ingående balans	-2 593	-432
	Redovisat mot anslag	87 852	83 111
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-85 781	-85 272
	Återbetalning av anslagsmedel	35	0
	Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-487	-2 593
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
	Ingående balans	1 102	1 391
	Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-73	-289
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	1 029	1 102
	Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
	Ingående balans	5 039	-1 101
	Inbetalningar i icke räntebärande flöde	7 342	8 175
	Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-146 276	-157 736
	Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar	133 895	153 709
	<i>Saldo</i>	0	3 047
	Belopp under utredning	0	1 992
	Övriga fordringar på statens centralkonto	0	5 039
	Summa Avräkning med statsverket	2 153	1 556

Balansräkning		2012-12-31	2011-12-31
Not 17	Statskapital		
	Ingående balans	52	52
	Utgående balans	52	52
Not 18	Övriga avsättningar		
	Kompetensväxlings- och kompetensutvecklingsåtgärder		
	Ingående balans	153	79
	Årets förändring	94	74
	Utgående balans	247	153
	Kompetensväxlings- och kompetensutvecklingsåtgärder har omklassificerats och redovisas som avsättningar enligt ESV:s handledning för personalkostnader. Jämförelsetal har omräknats.		
Not 19	Lån i Riksgäldskontoret		
	Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar		
	Ingående balans	10 630	8 890
	Under året nyupptagna lån	2 523	6 727
	Årets amorteringar	-4 022	-4 987
	Utgående balans	9 131	10 630
	Beviljad låneram enligt regleringsbrev	13 000	13 000
Not 20	Upplupna kostnader		
	Upplupna semesterlöner och löner inklusive sociala avgifter	2 871	2 287
	Övriga upplupna kostnader	776	844
	Summa	3 647	3 131
	Kompetensväxlings- och kompetensutvecklingsåtgärder har omklassificerats och redovisas som avsättningar enligt ESV:s handledning för personalkostnader. Jämförelsetal har omräknats.		
Not 21	Oförbrukade bidrag		
	Bidrag som erhållits från annan statlig myndighet	5 817	5 537
	Bidrag som erhållits från icke-statliga organisation eller privatpersoner	1 260	1 394
	Summa	7 077	6 931
Not 22	Övriga förutbetalda intäkter		
	Förutbetald hyresreducering	645	645
	Summa	645	645

Anslagsredovisning

Not 23 Uo 15 1:5 ap.1

Bidrag till vissa studiesociala ändamål (ramanslag)

TPB får inte disponera ingående överföringsbelopp.

Enligt regleringsbrevet disponerar TPB en anslagskredit på 1 525 tkr.

Anslaget är icke räntebärande.

Not 24 Uo 17 3:2 ap. 1

Talboks- och punktskriftsbiblioteket (ramanslag)

Myndigheten får disponera 2 558 tkr av det ingående överföringsbeloppet, det vill säga 3% av föregående års tilldelning 85 272 tkr enligt regleringsbrevet.

Anslaget är räntebärande.

Not 25 Uo 17 11:5 ap.1

Talboks- och punktskriftsbiblioteket, stöd till taltidningar (ramanslag)

Enligt regleringsbrevet disponerar myndigheten en anslagskredit på 6 240 tkr.

Under 2012 har myndigheten utnyttjat 4 413 tkr av krediten.

Av anslaget får högst 1 200 tkr användas för vissa löne- och omkostnader relaterade till taltidningsverksamheten. 586 tkr har använts till angivet ändamål.

Anslaget är icke räntebärande.

Bemyndiganden

Not 26 Uo 15 1:5 ap.1 (ramanslag)

Bidrag till vissa studiesociala ändamål

Anslaget 15 1:5 avser produktion av studielitteratur och är helt efterfrågestyrt.

Talboks- och punktskriftsbiblioteket bemyndigas att under 2012 beställa produktion av studielitteratur som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, medför utgifter på högst 7 000 tkr under 2013. Inga åtaganden får göras för tid därefter.

Not 27 Uo 17 3:2 ap.1 (ramanslag)

Talboks- och punktskriftsbiblioteket

Budgetåret 2011 hade myndigheten ett beställningsbemyndigande på 5 000 tkr och ett utfall på 1 264 tkr. Budgetåret 2012 togs det bort ur regleringsbrevet.

Sammanställning över väsentliga uppgifter

tkr	2012	2011	2010	2009	2008
Låneram Riksgäldskontoret					
Beviljad	13 000	13 000	13 000	13 000	13 000
Utnyttjad	9 131	10 630	8 890	10 960	10 354
Kontokrediter Riksgäldskontoret					
Beviljad	6 173	6 173	6 173	6 173	5 505
Maximalt utnyttjad	0	0	0	3 256	4 119
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	189	189	47	10	20
Räntekostnader	0	0	0	2	41
Räntekostnader budgetåret 2011 har korrigerats till rätt belopp					
Avgiftsintäkter					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	0	1 200	1 200	1 980	3 100
Avgiftsintäkter	2 420	2 851	2 092	3 012	3 014
Anslagskredit					
Beviljad 1 8:1 ap.2	–	–	12	–	–
Utnyttjad	–	–	0	–	–
Beviljad 1 8:3 ap.2	–	–	914	–	–
Utnyttjad	–	–	0	–	–
Beviljad 15 1:5 ap.1	1 525	1 550	1 450	2 700	2 500
Utnyttjad	0	0	0	2 317	742
Beviljad 17 3:2 ap.1	2 573	2 558	2 229	3 587	2 103
Utnyttjad	0	0	0	0	1 312
Beviljad 17 11:5 ap.1 *	6 240	3 764	–	–	–
Utnyttjad	4 413	0	0	0	0

* Budgetåren 2008–2010 har korrigerats.

tkr	2012	2011	2010	2009	2008
Anslag					
<i>Ramanslag 1 8:1 ap.2</i>					
Anslagssparande	–	–	2	–	–
varav intecknat	–	–	0	–	–
<i>Ramanslag 1 8:3 ap.2</i>					
Anslagssparande	–	–	320	–	–
varav intecknat	–	–	0	–	–
<i>Ramanslag 15 1:5 ap.1</i>					
Anslagssparande	10 871	11 061	4 974	0	0
varav intecknat	0	0	0	0	0
<i>Ramanslag 17 3:2 ap.1</i>					
Anslagssparande	487	2 593	430	829	257
varav intecknat	0	0	0	0	0
<i>Ramanslag 17 11:5 ap.1</i>					
Anslagssparande	0	203			
varav intecknat	0	0			
Bemyndiganden					
Tilldelade	7 000	12 000	12 000	13 000	11 000
Summa gjorda åtaganden	2 620	3 455	3 133	3 525	6 983
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	71	68	66	70	73
Medelantalet anställda (st)	76	73	72	79	82
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 565	1 524	1 451	1 421	1 390
Kapitalförändring¹					
Årets	0	0	0	498	-1 038
Balanserad	0	0	0	-498	-2 377

¹ Fr.o.m. år 2009 avräknas anslag kostnadsmässigt och därför blir årets kapitalförändring +/- 0.

Amy-priset: TPB:s tillgänglighetspris som kan gå till ett förlag, institution, organisation, eller förmedlare som under året på ett framgångsrikt sätt satsat på tillgängliga medier.

Analog talbok: En talbok som lästs in på rullband och lånas ut på kassett.

Nationella referensgruppen: Kungliga bibliotekets nationella referensgrupp är remissinstans och rådgivare i strategiska frågor som rör det nationella uppdraget. Riksbibliotekarien är beslutande.

BURK: Bibliotekstjänsts folkbibliotekskatalog i vilken TPB katalogiserar sina titlar inklusive metadata.

Collageteknik: De taktila bilderböcker som TPB har producerat sedan tidigt 90-tal är gjorda i collageteknik. Bilderna monteras av olika slags material.

Daisy-konsortiet: En internationell sammanslutning av bibliotek och organisationer som arbetar för en gemensam standard för inläst och uppmärkt text. Sverige representeras i det internationella konsortiet av Svenska Daisy-konsortiet.

Daisy ljud: Daisy ljud är en talbok som enbart är en ljudupptagning.

Daisy Reader: En app med ett svenskt läsprogram för Android och iOS från Storytel.

Daisy-spelare: En talboksspelare som kan läsa böcker och tidningar i DAISY-formatet.

Daisy text och ljud: Daisy text och ljud innehåller text och ljud samt eventuella illustrationer.

DTBook: Den del av Daisy-standarden som beskriver textinnehållet i en Daisy-bok heter DTBook.

Emballage: En förpackning för en talbok med cd-romskiva eller kassetter.

Envägslån: Ett boklån som inte skickas tillbaka till TPB.

EPUB3: Ett öppet, standardiserat format framtaget av IDPF (International Digital Publishing Forum).

E-textböcker: Elektroniska textböcker, läses med läsprogram (ofta Textview) och talsyntes eller punktskriftsskärm (punktskriftsdisplay).

IFLA: International Federation of Library Associations and Institutions, är en internationell biblioteksorganisation.

Holdback: En väntetid (tre månader) innan BTJ:s inläsningar blir tillgängliga via nedladdning från TPB:s digitala bibliotek.

Kassett- och cd-tidningen: Inläst tidning som ges ut på kassett eller cd och distribueras med post eller tidningsbud.

Kulturtidskrifter: Tidskrifter som omfattar olika intressen och samhällsfrågor. Kulturrådet fördelar varje år statliga medel till kulturtidskrifter.

Kärnhusgruppen: En samarbetsgrupp för tillgänglig barnbiblioteksverksamhet.

LIBRIS: Kungliga Bibliotekets nationella fria katalogdatabas i vilken TPB:s katalogposter finns från och med 2012.

Läsnedläggning: Svårighet att läsa tryckt text.

Migrering: Överflyttning från ett format till ett annat.

Nedladdning: En talbok beställd via TPB:s webbaserade katalog/mediawebben Legimus överförs via internet till beställaren.

Open source: Öppen källkod, dataprogram där källkoden är fritt tillgänglig att använda, läsa, modifiera och vidare distribuera.

PEF: Ett tryckformat för punktskrift, Portable Embosser Format.

Punktkassen: Taktilt material för de allra yngsta med synnedsättning/blindhet.

Punktskriftsbok: En bok med punktskrift. En punktskriftstitel kan bestå av flera volymer.

Punktskriftsdisplay: Se E-textböcker.

Punktskriftsnämnden: Nämnd inom TPB. Punktskriftsnämndens uppgifter återfinns i TPB:s förordning med instruktion (2007:1290).

Punktskriftsvolym, se Punktskriftsbok.

Punktväskan: Taktilt läs- och skrivförberedande material till blivande punktläsare och deras familjer.

Radiotidningen: Inläst tidningar som distribueras via radionätet och tas emot i en speciell radiotidningsmottagare som Taltidningsnämnden tillhandahåller.

Retriever: Nordisk och internationell mediebevakning.

Ritade tecken: Ritade teckenspråk som är utvecklade för att stödja det alternativa kommunikationssättet TAKK, Tecken som Alternativ och Kompletterande Kommunikation.

Samordnare på universitet och högskolor för studenter med funktionshinder: Vid alla universitet och högskolor finns en kontaktperson som samordnar stöd och insatser för studenter med funktionsnedsättningar.

Taktila bilder: se Taktilt illustrerade böcker.

Taktilt illustrerade böcker: Böcker med bilder som är avläsningsbara via känseln.

Talbok, se DAISY ljud.

Talsyntes: Programvara som omvandlar text till tal.

Talsyntetidningen (RATS): En elektronisk tidning som distribueras till en mobiltelefon och läses upp med hjälp av talsyntes.

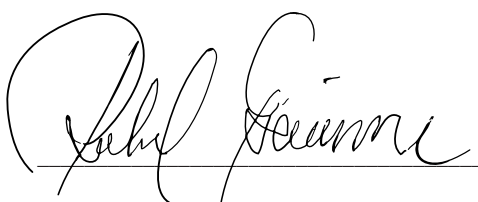
Taltidningsnämnden: är ett särskilt beslutsorgan inom TPB. Taltidningsnämndens uppgifter återfinns i förordning om statligt stöd till radio- och kassettidningar (1988:582).

Teckenspråkig litteratur: Litteratur som tillgängliggjorts genom teckenspråk och som läses på dvd.

TIGAR-projektet: Projektet syftar till att möjliggöra talbokslån på en global nivå. Intressenter i Sverige är TPB och Sveriges Författarförbund.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av
kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Johanneshov den 21 februari 2013

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Roland Esaiasson', written over a horizontal line.

Roland Esaiasson

Generaldirektör

Myndigheten för tillgängliga medier

